

Haller, Zeev **הלר, זאב וילהלם**

1884-1956

אדריכל. זכור בזכות בנין דירות וחנויות עם מרפסות מתעגלות שתכנן סמוך לאחר עלייתו לארץ (בית-מרקחת טבצ'ניק, רח' המלך ג'ורג'). יליד לייביץ גרמניה. למד בתיכון מקצועי-טכני של דרזדן ושל יטאו (סיים 1904). עבד בפרנקפורט (7-1904) המשך בב"ס טכני גבוה ב-דארמשטאט (סיים 1910). השתקע בלייפציג ועבד כמתמחה (עד 1914) וכעצמאי (עד 1933) בתחום התעשייה ובנית חוות לימוד חקלאיות (וויסנפלד, קוברג, סטאנדאל ועוד). הלר עלה בהיותו בן 49 (1933), ופעל כעצמאי בת"א. לאחר פרוץ מלחמת"ע עבד במע"צ (41-1940) ולאחר מכן כמפקח במחלקת התעשייה הכבדה של ממשלת המנדט (1942-44). עם הקמת מדינת ישראל שימש כחבר בצוות התכנון הפיסי בראשותו של שרון (1948-1953). הלר נפטר בהיותו בן 72.

עבודות בת"א אם לא צויין אחרת:

- 1933 בית-דירות: יהודה-הלוי 33/מזא"ה; דיזנגוף 42.
- 1934 בית משפ' גבאי, תל-בנימין, רמת-גן.
בית משפ' לורד מלציט, תל-מונד.
- בית-דירות וחנויות: בן-יהודה 60.
- 1935 בתי-דירות: שטראוס 3; בן-יהודה 120, 230.
בית-ארליך, הרצל 79/ פלורנטין; לוינסקי 46-48.
- 1936 בית-דירות ובית-מרקחת ("טבצ'ניק"), המלך ג'ורג' 54/דיזנגוף 4; אידלסון 14.

עבודות נוספות: חוות הילדות בנהלל (כנראה עם לוטה כהן), מצבת חיים ארלוזורוב בבית העלמין בת"א ועבודות שונות בטיילת ת"א.

Stolzer, Iguen Dr **שטולצר, איגן**

1886-1958

אדריכל, יליד הונגריה. למד בתיכון טכני בבודפשט ועיצוב פנים במכללה הטכנית במינכן (סיים 1908-). כעבור שנתיים בגיל 24 הגיע לברלין וכעבור שנה (1911) הצטרף למשרדו של אוסקר קאופמן איתו עבד במשך 31 השנים הבאות (עד 1942). בתקופה זו השלים במינכן עבודת דוקטור בנושא התיאטרון (1916), שירת שנה אחת כקצין במלחמת"ע ועלה ארצה בהיותו בן 48 (1934) לאחר עליית הנאצים לשלטון, כשבידו סכום כסף לא גדול (1000 מארק) שקיבל בתמורה למכירת ספרייתו.

בארץ המשיך לעבוד עם קאופמן בתכנון תיאטראות ("הבימה" בת"א, "אורה" בחיפה) ואדריכלים אחרים (ר' עבודות). בשנת 1957 יצא לאירופה ביחד עם אשתו האדריכלית יהודית סגל (ע"ע) אבל נפטר כעבור שנה ברומא בהיותו בן 72.

עבודות בארץ:

- תיאטרון "הבימה" (7-1934) ת"א. עם אוסקר קאופמן.
- השלמת הפנים להופעה ראשונה (בבנין לא גמור) 1945.
- הבנין שונה מאז מספר פעמים על ידי דב כרמי (1962) לנדאו דה מאיו (1970).
- קולנוע "אורה", חיפה. עם אוסקר קאופמן.
- ביכ"נ ישרון, ירושלים (פרס 1) עם מאיר רובין ובנימין אנקשטיין (6-1934).

Kaufmann, Oscar **קאופמן, אוסקר**

1873-1956

אדריכל. מחשובי מתכנני התיאטראות בגרמניה ובאוסטריה. נולד בהונגריה. למד בביה"ס הטכני בקאלרסרוואה, גרמניה. סיים אדריכלות בבודפשט. גר בברלין מ-1900. עלה בהיותו בן 61 (1934). עזב בשנות הארבעים. נפטר בהיותו בן 83.

עבודות:

תיאטרון הבל (1901); תיאטרון "פולקס בינה" (1914); אופרה קרול (1923); התיאטרון הקומי (1924); תיאטרון "הרנסנס" (1926) - כולם בברלין. התיאטרון העירוני, רמרהאבן גרמניה; התיאטרון העירוני, וינה, אוסטריה.

עבודות בישראל:

בנין תיאטרון "הבימה" (7-1934). המבנה המקורי לא הושלם והשלד שונה מאז מספר פעמים: ע"י דב כרמי (1962); לנדאו ודה מאיו (1970).

בנייני דירות: רות 2/יעל 3, ת"א (1935); חורב 26, אחוזה, חיפה.

Klein, Alexander **קליין, אלכסנדר**

1879-1961

אדריכל. מחשובי מתכנני העיר בארץ ובעולם. יליד אודסה, אוקראינה. סיים ב"ס תיכון והמשיך במכללה הטכנית בפטרסבורג (סיים 1904). כעבור שנתיים בהיותו בן 27 (1906) זכה בפרס ראשון בתחרות לתכנון ביה"ח העירוני בפטרסבורג והתמנה לאדריכל ראשי של הפרויקט. בהמשך, ערך סיור לימודים באיטליה (12-1910) עם שובו לרוסיה פעל כאדריכל-יועץ למפעלי תעשייה. במסגרת זו תיכנן מספר שכונות פועלים, מרפאות ומועדונים באזורים שונים. במלחמת"ע היה ממונה על מדור האדריכלות במכון הטכנולוגי של פטרסבורג (17-1915).

ב-1920 עבר עם משפחתו לברלין, התמחה בתחום השיכון העממי ופרסם מספר מאמרים בנושא זה. כמו כן הוזמן לתכנן שיכון של אלף יחידות ע"י מרסבורג ושיכונים אחרים בברלין ובסביבתה. לאחר מכן עבד במסגרת המכון הממשלתי הגרמני לתכנון כלכלי של הבנייה והשיכון ובהמשך ניהל מכון עצמאי לחקר נושא המגורים בסיועה של הממשלה הגרמנית.

עם עליית הנאצים לשלטון (1933) נאלץ לסגור את המכון. שנה לאחר מכן הופיע הכרך הראשון בסידרת ספרים בנושא שכונות מגורים: "הבית החד משפחתי" (1934) הוצאת יוליוס הופמן) - מהחשובים שהתפרסמו בגרמניה בתחום זה.

קליין עלה לארץ בהיותו בן 56 (1935), בהזמנת המוסדות הלאומיים והתמנה ליועץ תכנון ערים של הקרן הקיימת. זמן קצר לאחר מכן מונה לפרופסור לבנין ערים ושיכון בטכניון בחיפה. בשלהי מלחמת"ע (1943) יסד ועמד בראש המכון למחקר בנין עיר ושיכון שליד הטכניון. ב-1956 פרש מעבודתו ונפטר כעבור חמש שנים בהיותו בן 82.

עבודות בישראל: כ-60 תכניות עיר ושכונות, ביניהם טבעון, שנחשבה בשעתו למוצלחת בערי הגנים בארץ, וכן את התוכנית הראשונה של קרית הטכניון.

בנינים: המכון לאלקטרוטכניקה בטכניון, חיפה.

ביכ"נ בחדרה (פרס 1) עם יהודית סגל (1935).
 שכונת קרית מאיר, 170 דירות, רח' זובנוב (פרס 1) עם
 יהודית סגל (7-1936).
 טיילת חוף ת"א (1937) (שני פרסים בתחרות. שונתה).
 תוכנית לשכונת תלפיות, ירושלים (1943).
 הצעה לפיתוח רצועת ירק סביב העיר העתיקה, ירושלים
 (1943).
 בית ההסתדרות ירושלים (57-1950).

שטיינהארדט, יעקב
 Steinhardt, Yaacov
 1887-1968

צייר. נודע בזכות הדפסים (חתוכי עץ) על נושאים יהודיים
 ותנ"כיים. יליד צ'רחקוב, גרמניה (היום פולין). בגיל 19
 (1906) למד בב"ס לאמנות ומלאכה בברלין אצל לוביס
 קורינת (1856-1925) והרמן שטרוק (ע"ע). כעבור 3 שנים
 המשיך בפאריז אצל סטינלן (Steinlen 1859-1923)
 ומאטיס. כאשר חזר לברלין (1912) נמנה על מייסדי קבוצת
 האמנים "הפאתטיים" (DIE PATHETIKER), יחד עם
 הציירים אריך הקל, לודויג מיינר, יוסף בודקו וריכרד
 יאנתור, שהיו מחלוצי האקספרסיוניזם היהודי בגרמניה.
 ערך ביקור קצר בארץ בהיותו בן 38 (1925).
 שטיינהארדט עלה ארצה בהיותו בן 46 (1933) וגר
 בירושלים. לימד ב'בצלאל' שנה (1935). עזב בגלל סכסוך
 עם יוסף בודקו, אבל חזר ללמד בימיו של ארדון (מ-1940
 ואילך). לימים מונה למנהל המוסד (57-1953).
 שטיינהארדט נפטר בהיותו בן 81.

מנדלסון, אריך
 Mendelsohn, Erich
 1887-1953

אדריכל גרמני-יהודי. זכור בעיקר בזכות סידרת רישומים
 עתירי דימוין ובנין מצפה כוכבים ע"ש איינשטיין
 (24-1920), שהם מהדוגמאות המפורסמות ביותר של
 אקספרסיוניזם באדריכלות. בהמשך פיתח סגנון דינמי רב
 עוצמה, שהפיק חיים בבניינים שימושיים, כגון בתי חרושת,
 בתי מסחר, משרדים ובתי חולים. עם עליית הנאצים
 לשלטון נמלט לאנגליה. בו זמנית החל לעבוד גם בארץ
 ישראל (6-1934). לאחר מכן השתקע בי-ם (9-1936). עם
 פרוץ מלחמת 2 עבר לארה"ב. נפטר בהיותו בן 66.
 (ביוגרפיה מורחבת ראה כרונולוגיה כללית).
 עבודות בארץ ישראל:

- 1934-36 בית-ויצמן ברחובות.
- 1935 תכנית להמשך בניוי האוני' העברית הר
 הצופים.
- 1935-36 מועדון האוני' העברית סמוך למכון
 לארכיאולוגיה, הר-הצופים.
- 1936 בית-זלמן שוקן וספרית שוקן, י-ם.
- 1937-38 בית-חולים רמב"ם בחיפה (שונה מספר
 פעמים).
- בנק-לאומי, רח' יפו, ירושלים.
- בית-ספר, יגור (שונה).
- המרכז הרפואי האוניברסיטאי 'הדסה' בהר-
 הצופים (20,000 מ"ר) כולל ב"ס לאחיות
 ומכון למחקר רפואי. שוקם והורחב ע"י רכטר,
 זרחי, רכטר (1976).
- 1939 המכון החקלאי והמכון ע"ש וולף, רחובות.

בית ויצמן הוא מהיפים שתכנן מנדלסון בתחום המגורים.
 אבל גם כאן, כמו בבניינים אחרים עולה הסקיצה הרעיונית
 על המציאות. עם זאת יש בבנין כמה אלמנטים מיוחדים:
 *הדגשת חדר המדרגות כמגדל המאזן את המסה
 האופקית. כך גם החלונות המאורכים המדגישים את
 אנכיות המגדל שהוא לכשעצמו אינו גבוה במיוחד.
 *הבריכה, שיש בה מעין מחווה לאדריכלות המזרח,
 מגביהה את 'המגדליות' של חדר המדרגות. מנדלסון עושה
 כאן מחווה שהוא בו זמנית צורני ופונקציונלי ולכן מאזן
 גם מבחינה סגנונית. במילים אחרות, לו היה הבנין ממוקם
 באירופה למשל, ספק אם היינו מרגישים באפקט היס
 תיכוני של הבריכה. מאידך בהיותו ממוקם בארץ, הוא
 מעלה ובצדק את הדימוי 'המזרחי' המתאזן שוב בגין
 'השימושיות' של הבריכה.

בי"ח 'הדסה': גג רחבת הכניסה, כולל שלוש כיפות,
 שמשמעותן אינה יכולה להתפס אלא בהתייחסות ברורה
 לנוף הגגות של העיר העתיקה. מבחינה זו גרמו כיפות אלו
 לתגובות צפיות של תמיהה אצל מי שחיפש פונקציונליזם,
 בעוד הן משמשות בברור כאלמנט ריגשי - היבט המתחזק
 מכך שהכיפות כאילו צומחות מתוך הגג השטוח.

ציפוי האבן של הבנין שימש מופת לדורות רבים, למרות
 שהיו לו ממשיכים בודדים. מאחר והחוק בירושלים מחייב
 ציפוי הבניינים באבן, בעוד שהבניינים הם למעשה בטון
 ובלוקים, חושף מנדלסון את חוסר הכנות של 'ציפוי' בדרך
 מקורית ובלתי צפויה, ע"י העמדת לוחות האבן בצורה
 אנכית (בעמידה) דהיינו, בכיוון ההפוך לזה שהיינו מצפים
 בבנין האבן.

אלמנט אחר, עליו חזר כעבור זמן בבית-חולים אחר,
 בקליפורניה, הוא מרפסות קטנות היוצרות אפקט של קצב
 דינמי זורם. למרפסות אלו גם משמעות כאילו
 פונקציונלית, אלא שמבחינה זו ניתן לשאול אם אינן
 קטנות מדי. כמשקל נגד עיצב מנדלסון מרפסת עגולה
 גדולה ונינוחה המגיחה מעבר לבנין ומדגישה את המבט אל
 הנוף.

ראוי לציין, שהשימוש במרפסות כאמצעי ביטוי צורני נפוץ
 מאד באדריכלות המודרנית. הדוגמא הקיצונית היא בנין
 'המפלי' (FALLING WATER) שתוכנן באותה בתקופה ע"י
 פרנק לויד רייט. התפתחות זו באדריכלות המודרנית
 מקורה ברצון לשמור על האיזון בין צורה לפונקציה או על
 'הצורך' ביצירת קומפוזיציה צורנית החופשית מלחצי
 השימושיות. המרפסת יש בה מהשימושי, אבל מאידך,
 אינה מחייבת 'צורה' מסוימת כל שהיא; היא יכולה בדרך
 כלל להיות קטנה או גדולה עגולה או מלבנית או חופשית.
 ראה גם את הוילות של לה קורבוזייה וכן ההצעה לבנין
 'הטריבון' והבאוהאוס של גרופיוס.

בארץ נוצלו המרפסות כאלמנט עיצובי מרכזי מאז שנות
 העשרים. למעשה יש תקופות בהן האדריכלות, בעיקר
 בתל-אביב, כל ביטויה הוא במרפסות.

המכון החקלאי: יש בעבודה זו תפנית כמעט דרמטית:
 השימוש בגגות רעפים. (עד כמה שידוע לא חזר מנדלסון על
 מרכיב אדריכלי זה). יתכן שהסיבה שהשתמש בו כאן, היא
 ההקשר שנוצר בתודעתו בין רעפים וחקלאות. אלמנט נוסף

הוא הקיר המחוספס, האמור ליצור גם הוא תחושה 'כפריית', אם כי יתכן, שהטיח הוא תוספת מאוחרת ולא מזמנו של מנדלסון.

ראדינג, אדולף

1888-1957

אדריכל גרמני מקבוצת ה'רינג'. בן למשפחה יהודית. נולד ולמד בברסלאו (היום פולניה). מגיל 23 (1911) עבד עם האדריכל אוגוסט אנדל (Endell 1871-1925) שנודע כחלוץ היאר נובו בגרמניה. בתום מלחמ"ע (1919) הצטרף לזמן קצר למשרדו של פטר בהרנס (ע"ע) ולאחר מכן חזר למשרד אנדל בברסלאו (עד 1923). בשנת 1926 הוזמן להצטרף לחוג האדריכלים (רינג) בברלין. באותה שנה יצר שותפות עם הנס שארון (ע"ע) שנמשכה עד 1933.

ראדינג היה בין המשתתפים בתערוכת השיכון של הוורקבונד בווייסנהוף, שטוטגארט (1926-7) ואחראי, ביחד עם שארון לתערוכת השיכון של הוורקבונד בברסלאו (1929). כמו כן תכננו יחד שיכונים באזור ברלין (1929-33). עם עליית הנאצים לשלטון (1933) נמלט לצרפת ומשם לאנגליה וכעבור שלוש שנים, בהיותו בן 48, (1936), השתקע בארץ ישראל ועבד כעצמאי, בעיקר בתכנון בתי מגורים פרטיים בחיפה וסביבתה. במקביל שימש גם כיועץ לעיריית חיפה ובהמשך, משנת 1943 ואילך, כאדריכל העיר. לאחר קום מדינת ישראל (1950) עבר ללונדון. נפטר כעבור 7 שנים בהיותו בן 69. עבודות:

בית לוי בקרית ביאליק (1937), בית הרצברגר בנהריה (1937), בית גרזון בחיפה (1939). מעבודותיו הציבוריות בחיפה:

שיפור מערכת הכבישים, הר הכרמל; פיתוח החוף חיפה-בת גלים; שיכון חיילים משוחררים, בת-גלים (1947).

אדולף ראדינג נחשב כיום לאחד האדריכלים "הנשכחים" של האוואנגארד הגרמני ואפילו בארץ, לא זכה להערכה. לעומת זאת, שותפו לשעבר הנס שארון, שנשאר בגרמניה, זכה להצלחה רבה אחרי המלחמה, בחר ראדינג שלא לחזור לשם.

קרקואר, לאופולד

Leopold

1890-1954

אדלר, ליאון דר'.

Adler, Leon Dr.

1891-1962

מהנדס אדריכל ותיאורטיקן. יליד רוסיה ולמד בתיכון הגרמני. המשיך במכללות הטכניות בברלין, מינכן ודרזדן. התנדב לשרות בצבא הגרמני, במלחמ"ע ונפצע. עם שחרורו עבד בלייפציג כעצמאי (1918-25) וכמהנדס עירוני (1925-28). לעת זו תכנן בת"א בית דירות עבור הורי אשתו (משי' רומנוב). בנין זה כולל את אחד הנסיונות הראשונים בעולם לפתור את בעיית ההגנה בפני קרני השמש ע"י גגונים וקירות אלכסוניים. כתוצאה מכך נראה הבית כנוטה במקצת וזכה לכינוי "הבית הנופל". לפתרון זה, שיאפיין גם את מעט הבניינים שתכנן לאחר שעלה לארץ, הייתה השפעה לא מבוססת וניתן למצוא אותו בבניינים רבים שתוכננו לאחר מכן בארץ. בשנת 1929 עבר לברלין והצטרף

למערכת הירחון לאדריכלות של הוצאת "וואסמות" (1929-32).

אדלר עלה בהיותו בן 41 (1932), השתקע בת"א ופתח משרד עצמאי (עד 1948). היה פעיל באגודת האדריכלים וסייע בהוצאת ידיעון בו פרסם מאמרים וביקורת על ספרים וכתבי עת. בהמשך ערך, עם יהושע שטיינבוך-שני (ע"ע), 4 חוברות של כתב העת "הבנין במזרח התיכון" (1937-8). עם קום המדינה שימש כחבר בצוות התיכנון הפיסי בראשות אריה שרון (ע"ע). לאחר מכן (1952) השתקע בקיבוץ עין חרוד. כאן פעל במסגרת המועצה האזורית והיה אחראי לתכנון חבל תענך. אדלר נפטר בהיותו בן 71.

עבודות (כולן בת"א):

1925-26 בית-דירות, רח' נחמני 25.

בתי-מגורים בשכונת בית-וגן ע"י יפו (בת-ים). 1935 ביח"ר בלום לשיניים תותבות נחלת- יצחק, (נהרס).

1936 בית-מסחר, לילינבלום 22.

אשהיים, איזאדור

Ascheim, Izador

1891-1968

צייר. פעל ברוח האקספרסיוניזם היהודי-גרמני. יליד גרמניה. למד בברסלאו (1919-23) אצל אוטו מילר (Muller 1874-1930), שהיה בשעתו חבר קבוצת 'הגשר'. אשהיים עלה בגיל 49 (1940). הציג במוזיאון ת"א (1943). לימד בבצלאל (1944). זכה פעמיים בפרס דיזנגוף (1946, 1953). הוצג פעמיים בבינאלה בונציה (1956, 1958) ובמוזיאון ישראל (1966). אשהיים נפטר בהיותו בן 77.

קלרווין, יוסף

Klarwein, Joseph

1893-1970

אדריכל. זכור בעיקר כמתכנן בנין הכנסת בירושלים. יליד ורשה, פולין. התאזרח בגרמניה לאחר מלחמ"ע. למד אדריכלות במינכן (סיים 1921). לאחר מכן עבד כמתמחה ומתכנן אחראי במשרד האדריכל פרנץ הוגר מבכירי האקספרסיוניזם הגרמני (Hoger) עלה בהיותו בן 40 (1933). גר בירושלים ובחיפה. עבד במע"צ של ממשלת המנדט בתקופת מלחמ"ע. מנחה לאדריכלות בטכניון, חיפה.

עבודות:

1935 "בית-הקרנות" חיפה.

1946 בנין המעבדות לביולוגיה, הר הצופים (פרס 1).

1951 קבר הרצל וסביבתו (פרס 1 בתחרות ב"ל).

תכנית אב האוני' העברית, גבעת-רם, עם היינץ ראו וריכרד קאופמן.

בנין הפקולטה למשפטים, גבעת-רם, ירושלים.

1956 ממגורות "דגון", חיפה.

1957 בנין הכנסת, הקריה, ירושלים (פרס 2 ו-4).

יעוץ אדריכלי: דב כרמי. פנים: דורה גד ואריה נוי, בשיתוף ר' בלומנפלד ל' חזקיה.

1958 אצטדיון אוניברסיטאי לאומי, י-ם.

1965 תכנית אב חדשה לאוני', גבעת-רם. עם ד"א ברוקוס.

שרגנהיים, אברהם ארתור Schragenheim, Abraham 1893-1981

אדריכל. יליד ברלין. החל ללמוד אדריכלות בביה"ס הטכני הגבוה, עד גיוסו במלחמ"ע (1914). שרת כקצין מטרולוג לצפלינים. סיים את לימודיו לאחר שחרורו (1920). לאחר מכן פעל כעצמאי, במגוון תחומים: מגורים, בתי ספר, פנימיות, משרדים ומפעלי תעשייה. עלה לארץ בהיותו בן 42 (1935) ופתח משרד עצמאי בת"א. בהמשך עבד בשיתוף עם אשתו האדריכלית בלה שרגנהיים (מ-1938 עד 1967). שרגנהיים נפטר בת"א בהיותו בן 88. עבודות עיקריות בארץ:

1919 תכנית מתאר לכפר ילדים בן-שמן בארץ ישראל.

1938 בית-ספר, הרצליה.

1940 ישיבה ופנימיה, 150 ילדים, זכרון מאיר (נבנה חלקית).

1946 תכנית בניני שיכון "רסקו", ראש"צ, כולל תכנון בתים טיפוסיים.

1946-64 כפר ילדים וסמינר למורים "גבעת וושינגטון", יבנה.

1947 בתי-כנסת: קבוצת יבנה (במרכז התרבות. הרחבה 1964); תל-גנים.

1948 בית משפ' ישעיהו, רמת יצחק.

1952-55 אוני' בר-אילן, שלב א' (14 בניינים), כולל: אולם ספורט, חדר אוכל, פנימיה כיתות, מעבדות, אולם הרצאות, מועדון ומעונות מרצים.

1961 בית-כנסת: בצרה.

1962 בית הסופרת מרים בן-פורת, ירושלים.

1963-65 בתי-כנסת: קרית-שלום, ת"א; רמת-גן (רמת-יצחק); קרית-אונו; תל-גנים.

זלקינד, נחום Salkind, Nahum 1895-1976

אדריכל. נולד ברוסיה. למד אדריכלות באקדמיה המלכותית לאמנות בפיטרסבורג (סיים 1917). עבד בברלין עד 1933. תכנן, בין השאר את בית הקולנוע "גלוריה". עלה בהיותו בן 38 (1933). הנחה אדריכלות בטכניון. חבר צוות הפיסי של מדינת ישראל, בראשות א' שרון (53-1948). זלקינד נפטר בהיותו בן 81. עבודות:

1934-37 התחנה המרכזית לאוטובוסים, ת"א (פרס 1), עם י"ו ויטקובר.

1935-39 שיכון "אגרובנק", חולון (בתים טוריים). בתי מגורים, בתל בנימין, רמ"ג: בית משפ' נ', בית משפ' ה"ט.

1947 ביח"ר "אוקבה", ראש"צ.

1947 אצטדיון ע"ש דב הוז, צפון ת"א (פרס 1). לא בוצע.

1955-65 שיכון עובדי קופ"ח, ת"א (פרס 1). קרית הטכניון: מכון הפיסיקה (פרס 1); מכון הכימיה. עם מ' הראל.

מכון ויצמן למדע: מכון למדעי החיים. עם מ' הראל; בנין לביולוגיה נסויית. עם אידלסון, הרץ וציפור.

ינקו, מרסל Janko, Marcel 1895-1984

צייר וארכיטקט. נודע בעיקר כאחד ממיסדי תנועת ה'דאדא'. יליד בוקרשט, רומניה. סיים ביי"ס תיכון ולאחר מכן למד אמנות אצל צייר מקומי מידידו של אנדרה דרן (ע"ע).

בעיצומה של מלחמ"ע, בהיותו בן 20 (1915) נשלח ע"י משפחתו לציריך, על-מנת ללמוד אדריכלות (סיים 1919). בתקופה זו התיידד עם המשורר היהודי רומני טריסטאן זרה (רוזנשטיין) ויחד נהגו לבקר את המועדון הפוטוריסטי "קאבארט וולטר", מקום בו נטל חלק (1916) ביסודה ופעולותיה של תנועת ה'דאדא' (ע"ע הוגו באל וה'דאדא'). במסגרת זו יצר איורים, תלבושות ומסכות, שתרמו רבות לאוירת המחאה האנטי מלחמתית שאיפיינה את המופעים במועדון. במקביל צייר מספר תמונות, בסגנון קומי מופשט, שהוצגו בגלריה 'וולספרג' ביחד עם אלו של הנס-ז'אן ארפ (ע"ע) אף הוא מחוג ה'דאדא'. בתום המלחמה (1919) אורגנה לו תערוכת יחיד במוזיאון לאמנות בציריך, שבה הציג תבליטי גבס מופשטים. בהמשך (1920) הצטרף לחוג ה'דאדא' בפאריז. אבל לאחר שהסתכסך עם טריסטאן זרה חזר לבוקרשט (1921). כאן יסד את כתב העת 'קונטמפוראלי' (הופיע 40-1922), ששימש כבטאון החוגים המודרניים ברומניה. במקביל היה פעיל הן כצייר והן כאדריכל, בעיקר של בתי מגורים פרטיים בסגנון מודרני.

ינקו עלה לארץ לאחר פרוץ מלחמ"ע בהיותו בן 45 (1940) והשתקע בת"א. כאן זכה לסיוע ממוסדות ההסתדרות, שרכשו אצלו מספר תמונות, עד שנתקבל, באותה שנה (1940) לעבודה במחלקת התכנון של עיריית ת"א. במקביל החל להשתתף בכל התערוכות השנתיות של אגודת האמנים. כמו-כן אורגנה לו תערוכת יחיד ראשונה במוזיאון ת"א (1942).

בהמשך הוזמן ע"י המוזיאון להשתתף בתערוכות קבוצתיות כגון ה'סורראליזם' והוענק לו **פרס דיזנגוף** (1946). כמו-כן זכה בפרס רכישה בתחרות אדריכלים לתכנון חמי טבריה (1946). במקביל הצטרף לפעילות 'מרכז לתרבות מתקדמת' ביחד עם הציירים אהרון כהנא, יוחנן סימון ומבקר האמנות אויגן קולב (לימים מנהל מוזיאון ת"א 59-1949), קבוצה שהייתה מזוהה, עד מחצית שנות ה-50, עם סגנון הראליזם החברתי. משנת 1947 התחיל לעבוד גם כמעצב תפאורות ותלבושות לתיאטראות 'הבימה' וה'אהלי' (עד 1957).

עם קום המדינה צורף כאדריכל לצוות התכנון הפיזי של ישראל בראשותו של אריה שרון (53-1948). בשנה זו (1948) הוצג, בשניה, בתערוכת יחיד במוזיאון ת"א ועבודותיו נשלחו ע"י זריצקי (ע"ע), עם אלו של אחרים, לייצג את ישראל, לראשונה, **בבינאלה בונציה** (1948). מיד לאחר מכן נטל חלק פעיל ביסודה של קבוצת 'אופקים חדשים', שפעלה בתחילת דרכה בחסותו של ה'מרכז לתרבות מתקדמת', ובתמיכתו של א' קולב. בהמשך הוענק לו, בשניה, **פרס דיזנגוף** (1951) ותערוכת יחיד, שלישית, במוזיאון ת"א (1952).

לאחר פרוץ צוות התכנון הפיזי של המדינה (1953) התחיל ללמד אמנות בסמינר הקיבוצים באורנים (לימים, ביה"ס

עלה בהיותו בן 37 (1933) ועבד במשרד ריכרד קאופמן בירושלים. בהמשך (1937) פתח משרד עצמאי. הצטרף לצוות התכנון הפיזי של מדינת ישראל בראשות אי שרון (53-1949). לאחר מכן היה בצוות תכנון האוני העברית, גבעת-רם, ירושלים, שכלל גם את ריכרד קאופמן ויוסף קלרוביץ.

ב-1962 נסע לאנגליה מקום בו שימש כמנחה לתכנון עיר ואזור באוני מנצ'סטר, כמחליפו של קליפורד הולדיי (ע"ע). הינץ ראו נפטר כעבור שלוש שנים בהיותו בן 69. עבודות:

1938-39 בית משפ' בנימין, רח' מימון 33, ירושלים.
 בית רוזנברג, רח' מטודלה 29, י-ם.
 מגדל המים, עזה.
 1941 בית פיבס, כפר שמריהו.
 1943 בית דר' טיכו, מוצא.
 1944 בית קנר, רח' חיסין 16, ת"א.
 1944-48 בנייני דירות, חיפה.
 1947-48 בנין משרדים, טבריה.
 1957-60 האוני, גבעת-רם, ירושלים: אולם ספורט (לא בוצע) בית הכנסת ובנין המתמטיקה. עם דוד רוניק.
 1961-2 "היברו יוניון קולג", רח' דוד המלך, ירושלים. עם דוד רוניק (הרחבה: משה ספדי).

Kulvianski, Ishy

קולביאנסקי, ישי

1896-1970
 צייר. פעל בסגנון הריאליזם. יליד יאנובה, ליטה. למד בבית-ספר לאמנות בוילנה. בגיל 16 (1912) המשיך בברלין עד פרוץ מלחמ"ע. כאשר חזר לליטה, גויס מיד לצבא (1914) ונפל בשבי האוסטרי (18-1915). ב-1923 השתקע בברלין והצטרף לקבוצת נובמבר.
 עלה בהיותו בן 37 (1933). פתח אולפן לציור בת"א (עד 1940). פרס דיזינגוף (1939). מ-1945 עסק בפיקוח על הוראת האמנות מטעם מוסדות הישוב. במקביל, עבד כמעצב תפאורות לתיאטרון "הבימה" ולאופרה. שנתיים לאחר קום מדינת ישראל, בהיותו בן 54 (1950) השתקע בפאריז והיה פעיל באגודת האמנים היהודים המקומית. קולביאנסקי נפטר בהיותו בן 74.

Eisencher, Yacov

אייזנשר, יעקב

1896-1980
 צייר. אקספרסיוניסט ברוח ה"פסטיים" (ע"ע בודקו ושטיינהארדט). יליד צירנוביץ, בוקובינה (אוקראינה). למד אמנות באקדמיה בווינה. היה מיווד עם קבוצת אנשי רוח יהודיים, שכללה את הסופרים איציק מאנגר ואליעזר שטיינברג, הצייר ארתור קולניק והפסל ברנארד רדר (ע"ע). בהיותו בן 31 (1927) קיים תערוכת יחיד ראשונה בצירנוביץ רומניה. לאחר מכן חי בפאריז כ-5 שנים (1929-34). עלה בהיותו בן 39 (1935). פרס דיזינגוף (1948). לימד ציור בבצלאל (1952-67). הוצג בבינאלה בסאן פאולו (1953) ובתערוכת יחיד במוזיאון תל-אביב (1954). בשנה זו פרסם ספר חיתוכי עץ צבעוניים בשם "יפה נוף ישראל" (1954). השתתף בתערוכת 'אמנות ועבודה' בז'נבה, שוויץ (1957). תערוכת יחיד במוזיאון 'בצלאל' (1957). פרס עיריית חיפה

למורים לאמנות). באותה שנה (1953) יסד את מושבת האמנים 'עין הוד' על חורבותיו של כפר ערבי נטוש במורדות הכרמל המערבי - מקום שנתגלה לו בעת סיוריו כאדריכל צוות התכנון הפיזי. כמו כן היה פעיל, ביחד עם המהנדס אברהם שכטרמן, והמהנדס הארכיטולוג, יעקב קפלן, במאמץ להצלת מתחם יפו העתיקה ('השטח הגדול') מהרס מוחלט לאחר שהפך לאזור פשיעה.

לעת זו החלה התעניינות מחודשת - לאחר 30 שנות שיכחה - בתולדות תנועת 'דאדא' כתוצאה מסידרת חוברות שפורסמה בניו-יורק (1954) ע"י הצייר, חוקר תולדות האמנות רוברט מאדרוול (ע"ע). מכאן ואילך לקח חלק בסימפוזיונים, תערוכות ופרסומים על נושא ה'דאדא' במקומות שונות בעולם.

בשנת 1957 פרש - ביחד עם יוחנן סימון ואהרן הכהנא - מקבוצת 'אופקים חדשים' מסיבות שונות ביניהם התחושה שיש למצוא מסגרת רחבה יותר שתכלול את רוב האמנים המודרנים בישראל. בהמשך הוצג בשניה בבינאלה בונציה (1958), בבינאלה בסאו פאולו (1953) ותערוכה רביעית של יצירותיו במוזיאון ת"א (1959). בהיותו בן 72, זכה בפרס ישראל לאמנות (1967). כעבור 5 שנים (1972) נערכה שוב תערוכה חמישית של יצירותיו במוזיאון ת"א. ינקו נפטר בהיותו בן 89.

Lurie, Harry (Herman Zvi)

לוריה, הרי

1895-1953
 מהנדס ואדריכל. יליד עיר הנמל לייפאיה, לאטביה. סיים בית-ספר למסחר. בהמשך למד הנדסה ואדריכלות באוני ובמכללה הפוליטכנית בנאפולי, איטליה (סיים 1921). לאחר מכן עבד בפרייקט ניקוז אגם ליקולה (נאפולי) וקו מסילת הברזל נאפולי רומא. עלה ארצה בהיותו בן 38 (1933) והשתקע בת"א.
 במלחמ"ע2 הועסק ע"י הצבא הבריטי. במסגרת זו עבד בבגדאד, עיראק, על תכנון ופיקוח כמה מבני ציבור. בתום המלחמה חזר לפעול כעצמאי. לוריה נפטר בהיותו בן 58. עבודות בת"א אם לא צויין אחרת:

1933 בית-דירות וחנויות: הנביאים 2/המלך ג'ורג'.
 1934-5 קולנוע "מגדלור". עם א' שרון (נהרס).
 ביי"ח לילודות של דר' אברבוך, (שונה); ובית-יתומים, ר"ג.
 1940-44 מלון "גלי-כנרת", טבריה (שונה).
 "מצודת-זאב", רח' המלך ג'ורג' (פרס 1).
 המגדל ושינויים ע"י מ' בן-חורין (ע"ע).
 1945 בית דירות על עמודים, רח' מאז"ה 24.
 1946 מרחצאות חמי טבריה (פרס 1). הבנין הישן ע"י ב' חייקין (ע"ע).
 1948-52 שיכון "מח"ל דרום אפריקה" ושיכון "סלע".

Rau, Heinz

ראו, היינץ

1896-1965
 אדריכל. זכור כמתכנן ביכ"נ בצורת כיפה בקמפוס האוני, גבעת רם. יליד בברלין. בנו של רופא. בצעירותו עבד זמן מה אצל ברונז פאול, מחלוצי האר נובו בגרמניה ואצל אלפרד גרנד ממתכנני תחנות רכבת התחתית בברלין. לאחר מכן הועסק כמעצב פנים וריהוט בסדנת המשק של אוני ברלין.

1933-43 מאז"ה 59; פרישמן 70 / שלמה-המלך; יהודה-הלוי 83.
 1935-36 שלמה-המלך 21-33; ריינס 46; רוזנבאום 4;
 דיזנגוף 118, 126; גליקסון 8; שלמה-המלך 19.
 1938-40 דיזנגוף 127; שלום-עליכם 47; אבן-גבירול 27, 59.
 1945 בנין משרדים, אלנבי 9 (לשעבר מלון).
 1947-59 בנין משרדים שד' רוטשילד 15.

Gidoni, Elsa

גדעוני, אלזה
 1901-1978

אדריכלית. ילידת ריגה, לטביה. סיימה תיכון בברלין, המשוכה לימודי האדריכלות בסט' פיטרבורג, רוסיה. סיימה באוניברסיטה הטכנית בברלין, גרמניה (ללא תואר). ערכה מסעות ברחבי אירופה, עד עלייתה לארץ בשנת 1933. פעלה בארץ בשנים 1933-38. זכתה להערכה רבה הן בתחום בתי דירות והן בתחום הבניה הציבורית. השתקעה בארה"ב בשנת 1938, כאן עבדה במשרדים שונים עד לפרישתה בהיותה בת 65. בשנים הבאות גרה עם בעלה, הד"ר אלקסיס גליקמן, בווינגטון הבירה, עד מותה בהיותה בת 77.

עבודות בת"א אם לא צויין אחרת:

1934 בית-קפה גלינה, 'יריד-המזרח'. עם שא"ג וג'נינה אוורבך (נהרס).
 הביתן השבדי ב'יריד-המזרח' (נהרס).
 1935 בית-החלוצות ויצ"ו, רח' המלך גורג' (פרס 1).
 "בית-שלווה", רמות-השבים (פרס 1).
 ביה"ס למשק-בית של ויצ"ו, רח' ערבי נחל, (נהרס. היום מגדלי בורוכוב).

Meiron, Sima

מירון, סימה
 1902-1999

צייר. יליד פרוסקורוב אוקראינה. החל ללמוד ציור באודסה (1921-3). בהמשך השתקע בגרמניה ולמד, אצל אוטו דיקס ואוסקר קוקושקה, באקדמיה בדרזדן (1930-1932). ביקר לראשונה בארץ (1925). עם שובו פירסם סידרה של 10 חתוכי עץ בשם "מסע במזרח".
 עלה ארצה בהיותו בן 31 (1933). השתקע בת"א. עסק, בין השאר, בעיצוב תפאורות. הציג במוזיאון ת"א (1936). עבר לירושלים (1938) ויסד מכון לציור עם דגש על ציור דמויות ונופי העיר. **פרס דיזנגוף** (1938). הציג בשניה במוזיאון ת"א ובאותה שנה הוענק לו שוב **פרס דיזנגוף** (1940). ביקר בפאריז לאחר מלחמ"ע (1947). השתתף בהגנת ירושלים במלחמת הקוממיות (1948). לאחר קום המדינה הוצג במוזיאון בצלאל (1950, 1959), במוזיאון חיפה (1956) **בבינאלה בונציה** (1958), בבית האמנים ירושלים (1981) ובמוזיאון הנגב בבאר-שבע (1992). נפטר בהיותו בן 97. תפאורות:
 אהל -
 "מן המיצר", מאת דישינסקי (1935).
 בסימאטות ירושלים, מאת י' בר-יוסף (1940).
 למי צלצלו הפעמונים מאת המינגווי (1943).
 "עת הזמיר" מאת סלובס (1951).

(1958). הוצג **בבינאלה בונציה**, (1958). תערוכת יחיד, שניה, במוזיאון ת"א (1964). אייזנשר נפטר בהיותו בן 84.

Ardon-Bronstein, Mordechai
 1896-1992

צייר. זכור כמנהל 'בצלאל' (1940-52). בשלהי שנות ה-50 פנה לסגנון מיסטי מופשט. יליד טוכוב, פולניה. למד אמנות בבאוהאוס ב-ויימאר, אצל יוהאנס איטן ואחרים (1920-25). המשיך לימודיו (1926) במינכן, אצל מקס דרנר (Dorner), הידוע בזכות ספריו על טכניקות האמנים הקלאסיים. לאחר מכן לימד בביה"ס של יוהנס איטן בברלין (1929-33).

ארדון עלה ארצה בהיותו בן 37 (1933) והתיישב בקיבוץ קריית ענבים. כעבור שנתיים עבר לירושלים ועבד כמורה בבתי"ס בעיר ולימד ב'בצלאל' (1935-40). מכאן ואילך מייעט לצייר - בדרך כלל בסגנון הפיגוראטיבי המקובל בארץ. לאחר מות יוסף בודקו, מונה כמנהל 'בצלאל' (1940-52). היה יועץ אמנותי של משרד החינוך (1952-63). לאחר מכן צייר בסגנון מופשט המשולב עם סמלים גרפיים ורמזים ספרותיים. הוצג שלוש פעמים, **בבינאלה בונציה** (1954, 1958, 1968), ובתערוכת דוקומנטה בקאסל, גרמניה (1959). **פרס ישראל** (1963). מכאן ואילך עשה את רוב זמנו בפאריז. לקה בשבץ מוחי (1989) והיה משותק במחצית גופו - עד מותו בגיל 96 בירושלים.

Saba, Shalom

סבא, שלום
 1897-1975

צייר. יליד טילזיט, גרמניה. למד מתמטיקה, אדריכלות ועיצוב תפאורות באקדמיה בברלין. בהיותו בן 28 (1925), הכין תפאורות לתיאטרון הממלכתי בברלין ולאחר מכן במינכן. עם עלות הנאצים לשלטון (1933) נמלט לשבדיה. עלה ארצה בהיותו בן 39 (1936), כאן עסק בעיצוב תפאורות לתיאטרון 'הבימה'. מאמצע שנות ה-40 חזר לציור בעזרת ידידו יצחק דנציגר. התמקד ברישום וקולאז'. תערוכת יחיד במוזיאון תל-אביב (1945). **פרס דיזנגוף** (1953). תערוכות נוספות במוזיאון ת"א (1961; 1955). בתחילת שנות ה-60, חזר לגרמניה והציג במוזיאון פרנקפורט (1963). סבא נפטר בגרמניה בהיותו בן 78.

Schwerin, Ludwig

שוורין, לודוויג
 1897-1983

צייר. יליד בוראן, גרמניה. למד באקדמיה בקארלסרוואה ובמינכן. השתקע בברלין והתקיים כצייר. עלה בהיותו בן 42 (1939) והתיישב בת"א. כאן התיידד עם האמנים הארץ-ישראלים (גוטמן, לבנון ועוד) והרבה לצייר נופים של כפרים ערביים וחמורים. מאוחר יותר עבר לסגנון שיש בו זיקה מסויימת לסורראליזם. שוורין נפטר בהיותו בן 86.

Rozengarten, Mordechai

רוזנגרטן, מרדכי
 1898-1987

מהנדס ואדריכל. פעל כמתכנן בתי דירות. יליד ורשה, פולין. למד במכללה הטכנית בפראג, צ'כיה (סיים 1925). עלה בגיל 34 (1932) והשתקע בת"א.
 בתי דירות בת"א:

הבימה -

מעבר לגבול, מאת י' וויץ (1948).

בית-ספר חדש מאת פ' רוז'ה (1949).

Lehmann, Rudy

להמן, רודי

1903-1977

פסל (חיות) ואמן חיתוכי עץ. זכור גם בזכות תלמידיו ומעריציו הרבים ביניהם הפסלים יגאל תומרקין מנשה קדישמן ועוד. נולד בברלין. למד נפחות בבית-ספר מקצועי ואמנות אצל פסל חיות. המשיך במגמה לקרמיקה ופיסול בביה"ס לאמנות בברלין. כאן פגש את בת זוגו הקדירת הדו"ג גרוסמן (1902-). לאחר תקופת התמחות בפיסול אבן נתקבל כמורה בביה"ס לאמנות מודרנית בברלין.

עלה, עם אשתו. בהיותו בן 30 (1933) והשתקע בבת גלים, ליד חיפה. יחד הקימו בית מלאכה לקרמיקה ובו זמנית הפעילו מעבדה נסיונית בטכניון בחיפה. בשנת 1935 השתקעו בקיבוץ יגור והקימו ביח"ר לעציצים. ב-1937 עברו לירושלים. כאן יצר פסלי חיות מעץ זית בעוד הדו"ג ממשיכה בקרמיקה. **פרס דיזנגוף** (1951). כעבור שנתיים (1953) נערכה לו תערוכת יחיד ראשונה במוזיאון ת"א. לעת זו (1953) הצטרף לכפר האמנים עין הוד. כעבור 6 שנים (1959) השתקעו בגבעתיים ופתחו אולפן לפיסול, גילוף עץ, וקרמיקה.

זכה בשניה **בפרס דיזנגוף** (1966). תערוכה שניה ואחרונה במוזיאון ת"א (1977). להמן נפטר בהיותו בן 74.

Wittkower, Werner Joseph

ויטקובר, יוסף

1903-1998

אדריכל. נולד בברלין, גרמניה. למד אמנות וארכיאולוגיה באוני' ברלין והידלברג ואדריכלות במכללה הטכנית ב-שטוטגארט אצל פאול בונאטץ ופאול שמידט-הנר - שניהם ממיסדי ה"בלוק" (DER BLOCK), ארגון אדריכלים שמרנים, שחיפשו סינטזה בין הסגנון המודרני, האקדמיזם והמסורת הלאומית.

עם סיום לימודיו (1926) חזר לברלין ועבד במשרדו של ד"ר דוקר ושימש כמפקח בניה. בשנים 1930-31 תכנן בית-חולים (30 חדרים) ופנימייה לילדים יהודים "סארו"ב סטרנד" ועד שנת 1933 עסק בתכנון וילות ועיצוב פנים.

עלה בהיותו בן 30 (1933) ועבד כמפקח בניה בביה"ס במשמר העמק (תכנון נויפלד). מאז פעל בת"א כעצמאי ובשותפויות שונות. בשנת 1947 זכה בפרס האגודה על מחקריו בתחום תכנון בניינים ובניין ערים בארץ לאור תנאי האקלים, כולל מאמר בשם "האקלים ובנייני תעשייה בא"י", שפורסם בעתון האגודה אב תש"ו, מחקרים שהשפיעו בין השאר, על עיצוב רח' אבן-גבירול בת"א.

עבודות בת"א אם לא צויין אחרת:

1935 "רמת מרפא" (20 חדרי חולים), רמ"ג; מלון "גת רימון" (שונה).

1934-40 בתי-דירות: הירקון 130; 174. בן-יהודה/מנדלי (פניה צפונית), יוסף אליהו 7.

ירושלים: בית דר' נחום גולדמן, אחד-העם 18.

1937-34 תחנה מרכזית לאוטובוסים. עם נחום זילקינד.

1940 מלון "עדן" בירושלים, שלב ב' (שלב א'): "רטור".

1942-3 שינויים והגדלה מלון "קטה-דן" (נהרס).

1948 "גינת ים": בית קפה פתוח, טילת ת"א.

1950

בי"ס בקבוץ בית השיטה.

1955-82 תכנית אב ובניינים, מוזיאון הארץ.

1955-58

מלון 'אכדיה', הרצליה פיתוח.

1956

מלון 'נורדיה', רח' הירקון (נהרס).

1956

בריכת שחיה "גורדון".

1956-66 עיריית פתח-תקוה ובניינים נלוים. עם צ' בוקופציר (פרס 1).

1960-65

בתי דירות: קיראון, חולון ורמ"א.

1962

"בנק לאומי", רח' ביאליק, רמת-גן.

1963

בי"ס "אורט", רמת-גן.

1963-70

"בנק לאומי", יהודה-הלוי 32. עם נחום שני.

1964-66

אכסניה בכפר האמנים עין הוד.

1964

חדר אוכל בקיבוץ אפיקים.

1971

בתי דירות ובייס, קרית קריניצי, רמ"ג.

1975

המועצה הבריטית, הירקון 140.

1976

מלון שרתון ת"א. עם י' רכטר וע' רוגן.

1977

מועדון לכדורת, רמ"ג.

1983-4

"בנק לאומי", אלנבי 43.

1983-4

בנין "דפי זהב", אבא-הלל 17, ר"ג.

1988

אכסנית נוער, אילת.

Liaskowski, Solomon

ליאסקובסקי, שלמה

1903-?

אדריכל. יליד וינטרטור שוויץ. כאן למד במכללה הטכנית. בהמשך עבד אצל אדריכל מקומי. עלה בהיותו בן 29 (1932) והשתקע בת"א. עבד בשותף עם המהנדס יעקב אורנשטיין (עי"ע ישראל 1929). עם פרוץ מלחמ"ע II, בתחילת שנות ה-40, הגר לדרום אמריקה ולבסוף השתקע ב-בואנס איירס, ארגנטינה.

עבודות, כולן בת"א:

1933-34 בנין משרדים וחנויות: אלנבי 60/נחלת בנימין 2 ('ניעלי פילי');

1934-35 בתי דירות: מקוה ישראל 3-1; יבנה 21. (נהרס).

1935-36 בניני משרדים וחנויות: נחלת בנימין 22, 47. אלנבי 56.

בנין דירות וחנויות: דרך פ"ת 35.

1937 הצעה לחזית הדרומית של רח' המלכים חיפה (פרס 2 בתחרות) עם דר' ליאו אדלר והמהנדס מ' פטקי.

Kendell, Henry

קנדל, הנרי

1903-1983

אדריכל בריטי. למד אדריכלות באוני' לונדון (7-1922) והשתלם בתכנון ערים (1928). שרת כמתכנן עיר ואזור משרד המושבות במאלאיה (1929-32). חזר לאנגליה (1935-6). מונה לאדריכל ראשי של מע"צ בממשלת המנדט בארץ ישראל (1936-48). במסגרת זו שימש כיועץ תכנון בתי חולים, הקים מחלקה מקצועית לתכנון עיר ואזור שהיתה אחראית להשלמתם של התקנונים והתוכנית של הערים ירושלים (1944), ת"א, יפו, טבריה, שכס, באר-שבע וכמה ערים קטנות נוספות ובמיוחד המשך הבניה באבן באזורי ירושלים ושכס. לאחר סיום תפקידו בארץ שימש כאדריכל הממשל הבריטי באוגנדה (56-1948), בזנזיבר (1957), ממשלת גאנה (62-1958) ממשלת ירדן (66-1963) והמושל

הבריטי של גיברלטר (1967-77). בשנותיו האחרונות כיהן כחבר ועדה לשימור האזור הכפרי באנגליה (1978-81) ויו"ר הועדה (1981-83). קנדל נפטר בהיותו בן 80. מפירסומיו של קנדל: תוכנית העיר ירושלים (1948). התפתחות הכפר הערבי (1949). תכנון ערים באוגנדה (1955).

סגל שטולצר, יהודית
Segal Stolzer, Judith
1904-1990

אדריכלית ישראלית. ילידת פרישיב, רוסיה. הוריה הגרו לגרמניה לאחר שנולדה. כאן גרו בברלין עד פרוץ מלחמת העולם השנייה (1914). לאחר המלחמה סיימה בייס תיכון יהודי בקובנה, ליטא. בהמשך למדה אדריכלות בדנציג, מקום בו שימש אביה כראש הקהילה היהודית. (דנציג – זכתה ממעמד של עיר חופשית בין המלחמות 1919-39 בגין אוכלוסייתה שהיתה גרמנית ברובה. לאחר מלחמת העולם השנייה (II) סופחה לפולין).

בתום לימודיה השתקעה בברלין. עם עליית הנאצים לשלטון (1933) החליטה לעלות לארץ למרות היותה מקורבת לחוגי השמאל האנטי ציוני.

בארץ זכתה בתחרות לתכנון בית כנסת בחדרה (1935) בשיפוטו של אדריכל דב קוצ'ינסקי. בבנין זה ניסתה לקשר בין מאפיינים מזרחיים (קמרונות) וההתיישבות החלוצית (מגדל). כעבור שנתיים (1937) זכתה במכרז נוסף לתכנון 170 דירות בקרית מאיר (רחוב דובנוב) עבור חברת שיכון אזרחי בתל-אביב – מעין מענה למעונות. עובדים א' (רחוב מאז"ה) שתוכנן ברובו על ידי דב קוצ'ינסקי (1932).

בשנת 1957 בהיותה בת 53 חזרה לגרמניה עם בעלה האדריכל איגן סטולצר (ע"ש) שנפטר ונקבר ברומא כעבור שנה. לעת זו נדרסה בהיותה במינכן והייתה מרותקת למיטתה עד יום מותה בהיותה בת 86.

קמינקא, גדעון דר'
Kaminka, Gideon
1904-1985

אדריכל. נולד באוסטריה. למד בביה"ס הטכני בווינה (סיים 1928). עלה לארץ בהיותו בן 31 (1933) והשתקע בחיפה. עבודות: 1936-39 בית-השעון, רח' הרצל/בלפור, חיפה. "בית-הרופא", חיפה. ביי"ס, נהריה.

סימון, יוחנן
Simon, Yohanan
1905-1976

צייר. נציג זרם הראליזם החברתי באמנות ארצישראל - עד שלהי שנות ה-50. מכאן ואילך פנה לציור נופים דמיוניים ברוח הסורראליזם. נולד בברלין ולמד אמנות בברלין. המשיך בפרנקפורט, אצל מקס בקמן, ובאקדמיה לאמנות במינכן. בגיל 21 (1927) השתקע בצרפת. כאן עבד כמעצב בכתבי עת שונים וכן שנה אחת לכתב העת 'יוג' (VOGUE) בניו-יורק (1934).

עלה לארץ בהיותו בן 31 (1936). עד לשנת 1953 היה חבר קיבוץ גן שמואל. בתקופה זו (1942-8) ביצע ציורי קיר ועבודות גרפיות ואיור עבור 'ספרית הפועלים' והיומון 'על

המשמר', קיים שתי תערוכות יחיד במוזיאון ת"א (1944), (1943). **פרס דיזנגוף** (1946). הוצג עם אחרים **בבינאלה בונציה** (1948). נמנה על 15 האמנים מייסדי 'אופקים חדשים'. בהיותו בן 48 (1953) עזב את הקיבוץ והשתקע בתל-אביב. באותה שנה נערכה לו תערוכת יחיד שלישית במוזיאון ת"א ושוב הוענק לו **פרס דיזנגוף** (1953). הוצג, עם אחרים, בשניה, **בבינאלה בונציה** (1956). כעבור שנה (1957) פרש ביחד עם ינקו וכהנא מ'אופקים חדשים'. תערוכה רביעית במוזיאון ת"א (1958). זכה בשלישית **בפרס דיזנגוף** (1961). יוחנן סימון נפטר בהיותו בן 71.

לואיזאדא, אביגדור
Luizada, Avigdor
1905-1987

צייר. יליד פירנצה, איטליה. למד באקדמיה בפירנצה וברומא (1925-29). עבד לקיומו כמאייר. עלה ארצה בהיותו בן 34 (1939). כאן המשיך לעבוד כמאייר ובמקביל שימש כמורה בבתי ספר יסודיים באזור ת"א. בתום מלחמת העולם השנייה חזר וביקר באיטליה (1946). בזכות קשריו באיטליה שימש כאיש הקשר בין אגודת הציירים והנהלת הבינאלה בונציה ועבודותיו צורפו ע"י יוסף זריצקי יו"ר האגודה, לאלו שנשלחו לייצג את ישראל בארוע זה. בהמשך נמנה על קבוצת 15 האמנים מייסדי 'אופקים חדשים' (1948). ב-1954 נערכה לו תערוכת יחיד במוזיאון ת"א ושוב ב-1960 כאשר פנה לצייר מופשט. לאחר מכן הציג גם בבליה ובהולנד (1962). משנת 1965 שימש כמורה לתולדות האמנות בבית-ספר "אורט" ובסמינר למורים לציור בת"א. **פרס דיזנגוף** (1982). לואיזאדא נפטר בהיותו בן 82.

הורמן, מאיר
Horman, Meir
1905-1971

אדריכל. יליד פולין. למד בבי"ס טכני גבוה (סיים 1933). עלה בהיותו בן 30 (1935). עבד במשרד רכטר ולאחר מכן כעצמאי. עבודות: בית ציוני אמריקה, רח' אבן-גבירול, ת"א. בשיתוף אינג' י' אור.

לייטרסדורף, אנדרי
Leitersdorf, Andrei
1905-1970

אדריכל. נולד בצ'כיה. סיים ביי"ס טכני גבוה בפראג (1927). עלה בגיל 34 (1939). בשנת 1946 פתח משרד עצמאי בשיתוף עם איליה בלזיצמן. לייטרסדורף נפטר בהיותו בן 65. (עבודות ע"ש ישראל 1959 בלזיצמן).

פרידמן, אלכסנדר
Friedman, Alexander
1905-1987

אדריכל. יליד סיגה, רומניה. למד בביה"ס הגבוה לאדריכלות ברומא (סיים 1930). עלה ארצה בגיל 28 (1933). גר בתל-אביב. עבר לירושלים ב-1936. עבד תקופה קצרה במע"צ. שותף עד 1948, עם האדריכל מאיר רובין (1893-1976). לאחר מכן המשיך כעצמאי. פרידמן נפטר בהיותו בן 82.

עבודות בירושלים (אם לא צויין אחרת): 1934-6 בית הכנסת ישורון, רח' המלך ג'ורג'. עם דר' אויגן שטולצר.

1935	בית הרב הרצוג, רח' אבן-עזרא 4. בית דירות ("בית המעלות"), רח' המלך ג'ורג'. בנק המזרחי רח' לילנבלום 48 ת"א. עם מאיר רובין, עמנואל ואליהו פרידמן.
1938-9	בית מקובר, רח' שמואל הנגיד 8. בית צעירות מזרחי, רחוב רש"י 79.
לאחר 1948:	'היכל שלמה' וביהכ"נ הגדול, רח' המלך ג'ורג'. ישיבת בעלז, שד' בן צבי; 'בית מאיר' ומוזיאון האיטלקים, רח' הנשיא. בית הומינר, רח' בצלאל. בית חסידות, רח' רשב"א 3. בית ארנון, רח' עין הרוגל. בנין 'בנק טפחות', רח' הלני המלכה. 'בית הנוער העברי', שד' הרצוג. ישיבת 'נתיב מאיר' בבית וגן. מלון 'הנשיא', רח' אחד-העם. 'מלון המלכים', רח' רמב"ן. ישיבת 'מרכז הרב', רח' בן-דור, קרית משה. בית לשכת עורכי הדין, רח' שופן. עם אדר' יצחק בלט. בית-כנסת 'הנשיא', רח' אוסישקין.
	מיטלמן, ראובן (אדום) Mitelman, Reuben 1906-1965
	אדריכל. יליד פולין. למד במכללה הפוליטכנית בורשה. (סיים 1934). עלה לארץ בהיותו בן 28 (1934) ביחד עם אשתו, האדריכלית אירנה מיטלמן, על-מנת לתכנן בייח לתרופות "ויטה", בפ"ת. ארכיטקט מועצת פתח-תקוה (7-1935). בו זמנית ניהל (9-1936) משרד עם אשתו והמהנדסים דוד רשקס ו-מילבאואר. בשנות מלחמ"ע עבד בשרות יחידת התכנון של הצבא הבריטי (45-1940). שותפות עם אינג' גולדמן (5-1942) ועם ארכי נחמן קפלנסקי (1946). בתקופה זו תכנן את חדר האוכל בקיבוץ הזורע; ובית מלון בקיבוץ עין גב (לא בוצע). חבר צוות התכנון הפיזי של מדינת ישראל בראשות א. שרון (53-1948). מתאם בין האדריכל יוסף נויפלד וביה"ס לרפואה בעין כרם, ירושלים (6-1954). חזר כשותף למשרד גולדמן ורשקס (1957). מכאן ואילך שימש גם מורה בבי"ס להנדסאים "אורט" גבעתיים ויועץ ארכיטקטורה למוסד לביטוח לאומי. מיטלמן נפטר בהיותו בן 59. עבודות בת"א והסביבה: 1934-9 בית חרושת "ויטה" (היום "טבע"), פתח-תקוה. בנין חנויות ומשרדים, נחלת-בנימין 38. בתי דירות: חובבי ציון 36, בוגרשוב 13, שד' בן גוריון 81, אהרונוביץ 4 (עם גולדמן), 8 (עם מילבאואר), יוסף אליהו 11, גורדון 19 (עם מילבאואר); רח' נחמני 45 (1936). בן עמי 7 (עם מילבאואר. 1936).
1945-8	בנין מגורים ומשרד, רח' חיסין 27. בתי דירות: ויתקין 10; דיזנגוף 4-122. חדר אוכל, קיבוץ זורע. עם אדר' קפלנסקי.
1948-65	בתי דירות: זמנהוף 3; שד' מסריק 15; הירקון 146; בן-יהודה 9-177, 76, 90; גורדון 50, 69; ארבע הארצות 23. בתי משרדים: בן-יהודה 99; התקומה 30, יפו.
	פנחל, חיים היינץ Fenchel, Haim Heinz 1906-1988
	אדריכל. התמחה בתכנון מלונות. נולד בברלין. למד אדריכלות בבית הספר הטכני הגבוה ברלין-שרלוטנבורג. עם סיום לימודיו עבד בחברת הסרטים הגרמנית UFA ובמקביל תכנן וילות ודירות עבור שחקני קולנוע בעלי שם באותה תקופה. עלה לארץ בהיותו בן 31 (1937) והשתקע בת"א. כאן עסק בעיקר בעיצובי פנים של דירות בתי קפה וחנויות. לאחר קום המדינה התמחה בתחום בתי מגורים פרטיים ובתי מלון. זכה בפרס רוקח (1961). תכנן מלונות בחוף השנהב עבור חברת מאיר ואינטרקונטיננטל (82-1962). פנחל נפטר בהיותו בן 82. עבודות: 1950 מלון "דן" כולל פנים, רח' הירקון, ת"א. 1952 בית משפ' גלובר ובית משפ' יעקובסון, רחובות. בית משפ' קלנר, שיכון דן, ת"א. 1953 מלון 'ציון', חיפה. בתי מגורים ומלון, שכונת ברנע, (אפרידר) אשקלון. 1955 בית משפ' בראונשטיין רח' שלי"ג, ת"א. בנק ליצוא רח' אחד-העם, ת"א. 1956-7 בית משפ' אילון, אחוזה, חיפה. 1958 מוזיאון גולדמניץ, נתניה. ביתן ישראל בתערוכה העולמית בבריסל. עם א' שרון ור' בלומנפלד. מלון DUCOR PALACE ליבריה. 1959 מלון "דן ערד" ובית הבראה "מבטחים", ערד. 1960-61 חידוש מלון 'אכדיה', הרצליה פיתוח: תוספת 2 אגפים ומשטח הבריכה. חנות ספרים אלשיך, רח' דיזנגוף (פרס רוקח לאדריכלות. נהרס). בית חרושת 'אילון', אשקלון. בנין 'אליטליה', רח' הירקון, ת"א. 1962-82 פנים מלון 'דן כרמלי', חיפה. מלון 'IVOIRE' אבידגאין, חוף השנהב. 1964 שיפוץ חידוש פנים מלון המלך דוד, ירושלים. 1965-66 בית דירות, רח' גלוסקין/ז'בוטינסקי, ת"א. 1965-75 מפעל 'אל-אופ' נס ציונה. 1967 הוספת שתי קומות, מלון 'המלך דוד', ירושלים. 1968-69 הוספת אגפים לבית גולדמניץ והפיכתו לבית החלמה. 1978 תוספת בונגלוס, מלון 'דן קסריה'. 1979-86 פרויקט 'דן', אילת. תוספת מגדל למלון 'דן' ת"א. פרויקט מגדל דירות במלון דן אכדיה. פרויקט פנורמה בחיפה (מלון ומרכז קניות).
	שדמי (שמידברג), אדם Shadmi, Adam 1906-2001

מ"מ מהנדס העיר חולון. שכונת פרבר, 400 יח"ד, נהריה (מול הרכבת). עם י" דיקר.	1939-43 1939-56
עבודות פיקוח פרויקטים עבור צבאות בנות- הברית במזרח הקרוב: בי"ח תל-לטווינסקי ומחנות צבא.	1940-44
שיכון-עובדים, בני-ברק, 56 יח' דיור. עם י' דיקר.	1940-47
שכונת וילות, גבעתיים, 270 יח' עבור חברת "קרת".	1940-52
מוזיאון, מרפאה, בית-הבראה ומגורים בקיבוץ חניתה.	1941-49
בית-כנסת רח' זמנהוף ת"א (פרס 1).	1942
תכנית אב לכפר-הנוער שפיה, כולל שיפוץ מבנים שונים (עד 1983).	1943-47
מחלקת התכנון קופ"ח.	1943-49
קרית טבעון-אורנים, 220 יח"ד, חברת "קרת". עם א' קליין.	1945-46
"שיכון וויס" 180 יח"ד לבעלי מלאכה, ת"א. בנוי ובניינים, בית-אלעזרי, ליד חדרה.	1945-48 1945-57
בי"ח לחולי נפש, אבן-יהודה. עבור פרופ' פאפנהיים.	1946
בנוי ובניינים, שכונת בבלי, ת"א: רבי קומות והציר המרכזי, דרום צפון, 1700 דירות.	1947-68
רח' דובנוב ת"א, 270 יח"ד, חברת "קרת". מחלקת ההנדסה, עיריית ת"א.	1952-65 1953-58
בית-קברות ובית-השומר, כפר-גלעד. מוזיאון אהרונסון, זכרון-יעקב.	1953-83 1954-59
תוכנית אב בית-שמש, כולל בנין העירייה, השוק, הקולנוע ומגרשי ספורט (משרד השיכון).	1955-68
בנוי ובניינים, תלמי אליעזר, גליל עליון עבור הסוכנות.	1957-60
בנין הפקולטה למשפטים, אוני' ת"א. עם סמי דיקר.	1959-63
מחלקת ההנדסה, עיריית רמ"ג.	1959-77
שיכון עובדי משרד החקלאות 22 בתים דו משפחתיים, גבעתיים.	1962-64
בתי מגורים "ריסקו", רמת-השרון.	1964-68
בתי דירות, 8 קומות, 230 יח"ד, גבעתיים, עבור שיכון אזרחי.	1965-71
מצפה כוכבים וגן, גבעתיים. עם ב' משולם.	1965
מצבת זכרון וגן לזכר ראש העיר קרינצי, רמ"ג.	1968
Goldberger, Alfred גולדברגר, אלפרד 1908-?	
אדריכל מהנדס. נולד בווינה. למד בווינה ובצרפת. עלה לארץ בגיל 25 (1933). השתקע בחיפה ופתח כאן משרד עצמאי. עבודות עיקריות (כולן בחיפה): "בנק דרום אפריקה"; "קאזינו" בת-גלים (פרס 1); שיכון עובדי חברת בתי הזיקוק על הכרמל.	
Meir, Victor מאיר, ויקטור 1908-?	

אדריכל נוף. יליד ורשה, פולין. למד שלוש שנים בבי"ס לגנות אדריכלות ב-לדניצה צ'יכה (סיים 1930). עלה ארצה בגיל 25 (1931), חבר קיבוץ משמר העמק. עסק בתכנון גנים בקיבוצים (1937-45). חבר צוות התכנון הפיזי של מדינת ישראל בריכוזו של אדר' אריה שרון (1948-53). ממייסדי ארגון הגנים ואיגוד אדריכלי נוף (1951). פעל מספר שנים כחבר במערכת "גן ונוף" (מדור ב"עין בוחנת") ועוד. חבר בארגון אדריכלי נוף IFLA משנת (1956). ארגן תערוכת נופים וגנים בכנס בינלאומי של הארגון בציריך (1956). פעל בשיתוף עם פרופ' נוימן ופרופ' חנן אופנהיימר, להקמת מסלול אקדמי לאדריכלות נוף, במסגרת הפקולטה לבינוי ערים בטכניון. מוסמך למדעי החקלאות ותורת הקרקע ברחובות (1961) דר' לפילוסופיה של האוני' העברית בירושלים (1971). פיתח פעילות חינוכית עניפה בעיקר במוסדות הקיבוץ הארצי. ממייסדי בי"ס לגנות בפתח-תקוה.	
שילר, אוטו אוריאל 1907-1992	Schiller, Otto Uriel
אדריכל. יליד ברטיסלבה, סלובקיה (אוסטריה- הונגריה). בנו של אדריכל. בוגר הגמנסיה הריאלית בווינה (1918-23). המשיך בבי"ס להנדסה בציריך (סיים 1927). דיפ' בנאות). התמחה במשרדים שונים, ביניהם פאול בונאץ בשטוטגארט (1928-9). השלים לימודי אדריכלות (כיתות אמן) באקדמיה בווינה (1930-33), בהנחיית פטר בהרנס (ע"ע), קלמנס הולצמאייר (1886-1983), ואוסקר סטראנד. עלה לארץ מספר חודשים לאחר סיום לימודיו, בהיותו בן 26 (1933). עבד אצל יוסף נויפלד (1934-7). המשיך לעבוד כשכיר, כעצמאי ובשותפויות שונות, על פרויקטים עבור חברות שיכון (שיכון עובדים, קרת; משרד השיכון). לאחר קום המדינה עבד במחלקת ההנדסה של עיריית ת"א (1953-8) ועיריית רמת-גן (1958-77). שילר נפטר בהיותו בן 84. עבודות:	
קבר הברון אדמונד דה רוטשילד (פרס 1).	1934-36
בינוי ובניינים, קרית-עבודה (חולון), 2100 יח' דיור. עם י' דיקר.	1936-40
בינוי ובניינים, דרום רמ"ג, 320 יח' דיור. עם י' דיקר.	1936-42
בינוי ובניינים, קבוצת שילר, כולל: חדר-אוכל, בית-תרבות, אמפיתיאטרון, אולם ספורט ועוד.	1936-47
תוכנית אב לרמת-הנדיב, זכרון-יעקב (פרס 1): גן, 60 דונם ושטח יער, 4000 דונם.	1936-54
איצטדיון גבעתיים.	1937
מאפית "שובע", ת"א. עם המהנדס ס"א באואר מוינה.	1937-38
השוק הסיטונאי הישן בת"א. עם י' דיקר.	1937-49
בינוי ובניינים, יבנה: כיכר מרכזית, סדנאות, חנויות, בית-ספר עממי וגני-ילדים.	1938-39
בית-תרבות, חדר-אוכל ומגורים במעלה החמישה (המשך תכנון של ריכרד קאופמן).	1938-50
שיכון בתים דו משפחתיים 76 יח' דיור, עם י' דיקר.	1938-52

1946-89 כפר הנוער "אוניס", כפר-סבא (שלב עיקרי 1976).

1947-89 כפר-הנוער "עלומים", כפר-סבא (שלב עיקרי 1976).

1948-52 ת' מתאר לאיזור מגדיאל רמת-השרון מזרח (10,000 נפש), כפר-סבא מזרח (10,000 נפש), רמות-השבים.

1948-62 ת' מתאר לאיזור רעננה, ולאיזור גדרה.

1949-89 כפר-הנוער "אורים", קרית-טבעון (שלב עיקרי 1979-85).

1952 בית-אבות "כרמל", חיפה (שלב עיקרי 1980-84).

1952-60 ת' מתאר לכפר-שמריהו.

תכניות לשכ' 3 בכפר-סבא; 2 ברעננה, 2 במגדיאל; 3 בהרצליה; 5 בגדרה; ו-2 בגן-יבנה;

הדר-יוסף, ת"א (עם אחרים); רמת-הדר, רמתיים.

1958 מוסד-לנוער "אפל", גן-יבנה.

1960-84 ת' מתאר לגן-יבנה (שלב עיקרי 1982-4).

1962 מוסד הנוער "כרמית", ירושלים.

1974-86 בתי-אבות בקטמון (דירור מוגן, 5240 מ"ר) וברח' בן גמלא (קולקטיבי), ירושלים.

1876-81 בית-אבות (קולקטיבי ודירות 27,000 מ"ר), גבעתיים.

1979-82 ישיבת "אחוזה יעקב": ב"ס מקצועי ופנימיה.

1980-85 מוסד-נוער ופנימיה "משען", גן-יבנה.

1984 דירור מוגן לקשישים, (5000 מ"ר) סביון.

כמו כן תוכננו ע"י פולאצ'ק ובניו: 7 בתי-כנסת, 10 בתי-ספר, 8 גני-ילדים וטיפת-חלב, 40 וילות מהן 25 בסביון ו-7 ברמת-חן.

Bikels, Shmuel

ביקלס, שמואל

1909-1975

אדריכל. נולד בפולין. למד בבי"ס הטכני הגבוה בלבוב (סיים 1932). לאחר מכן השתלם בלימודי ציור בפאריז כשנה וחצי. עלה לארץ בגיל 24 (1933). חבר קיבוץ בית השיטה (1955). עבד במחלקה לתכנון של איחוד הקיבוצים והקיבוץ המאוחד.

בין עבודותיו -

ת' אב לקיבוצים "הגושרים", משגב עם, לוחמי הגטאות.

בית ציזלינג, עין חרוד.

אפעל: המשכן לאמנות, בית טרומפלדור. מוזיאון הדפוס, צפת.

בתי-אוכל, בתי-הארוחה ואולמות ספורט בקיבוצים שונים.

Banet, Robert

בנט, רוברט

1909-1987

אדריכל. יליד קארקוב פולין. למד בביה"ס לטכנולוגיות הבניה ב-מקלבורג, גרמניה. המשיך (3 סמסטרים) בביה"ס הגבוה לטכנולוגיה בברלין. עלה לארץ בגיל 23 (1932). עבד במשרד האדריכל אריה שרון עד מלחמ"ע2. התנדב לצבא הבריטי ושרת כקצין בחיל הנדסה של המחנה ה-8 מהמדבר המערבי עד וינה (עם האדרי' רפפורט). לאחר שחרורו היה

אדריכל נוף. נולד בגרמניה. למד גנות מעשית (1925-28), המשיך בביה"ס הגבוה לגנות בברלין (1930-32). עלה לארץ בגיל 24 (1932). השתקע בת"א ועבד כעצמאי בתכנון גנים פרטיים בתל-אביב, ברמת-גן ובחלקים שונים של הארץ (1932-45).

ניהל את מחלקת גינון בחברת "יכין-חקל" (1945-47).

אדריכל גנים בלשכת הקריה הממשלתית (1948-51). בין מיסדי איגוד אדריכלי נוף (1951). עצמאי (1952-78) במקביל שימש אדריכל נוף יועץ של עיריית גבעתיים ועיריית בת-ים.

זכה בפרס בשנת 1964 על פארק לאומי (הירקון) תל-אביב ובפרס קרוון בשנת 1983.

עבודות:

1933 'גן-מאיר', ת"א (פרס 1). עם מחלקת הגינון של עת"א.

1933-45 גינות בת"א ובר"ג.

1948-51 'גן-השושנים', הקריה, ת"א.

'פארק-הנשיא' מול הכנסת, ירושלים.

1952-54 גן 'עליה-שניה', גבעתיים.

1955-58 שדרת העצמאות, בת-ים.

טיילת על שפת הים, בת-ים.

אוני' גבעת-רם, ירושלים עם אדרי' נוף יחיאל סגל.

1958-60 גני אוני' בר-אילן, שלבים ראשונים.

1960-62 גן 'חיל-האוויר', גבעתיים.

1963-64 גנים ציבוריים, רמת-יוסף בת-ים.

1964 'פארק-הלאומי, הירקון, ת"א (פרס 1).

עם מחלקת הגינון של עת"א.

1967-68 מוזיאון לוחמי-הגיטאות.

1969-70 מדרשת-נועם, פרדס-חנה, קרית-הרצוג, כפר-סבא.

1970-72 'גן-הנצחון', ו'גן-אשכול' בת-ים.

1973-74 'גני-הדרום', גבעתיים, 'גן-י"א' רמת-הנשיא, בת-ים.

שדי דניאל, בת-ים.

1978-70 חוף לדוגמא, בת-ים. עם אדרי' ש' פובזנר.

1981-82 בריכות השחיה במרכז הספורט, בת-ים.

1983 חווה חקלאית, בת-ים. עם אדרי' סבר.

Polatchek, Otto

פולאצ'ק, אוטו

1908-2006

אדריכל. נולד באוסטריה. למד בביה"ס הטכני הגבוה בברלין (סיים 1932). כולל סמסטר קיץ (1929) בויםאר עם ארנסט נויפרט (ע"ע) ואוטו בארטנינג (ע"ע).

עלה עם סיום לימודיו, בגיל 24 (1932). עבד אצל ריכרד קאופמן בירושלים ובמשרד שרון בת"א (1933-41). לאחר מכן פעל בו זמנית כעצמאי ואדריכל עירוני לישובים באיזור השרון. ב-1950 פתח משרד עצמאי ולאחר מכן בשותפות עם בניו האדריכלים גד ניר (נולד 1939) ורון שדות (נולד 1945).

עבודות:

1941-7 חבר צוות תוכניות מתאר של ממשלת המנדט: איזור הרצליה, איזור כפר-סבא, איזור רמת השרון, האיזור שבין הירקון והרצליה, איזור העיר לוד.

1939-40	בתי-מגורים : משפ' פייטלברג, כפר- שמריהו. משפ' ארנס, גדרה. משפ' אדלר, אחוזה, חיפה.	שותף עם האדר' בנימין צ'לנוב (1946-1950). משרד עצמאי מ-1950 ואילך. בנט נפטר בהיותו בן 72.
1939-42	ביח"ר "עשת", קיבוץ איילון. ביח"ר "אסביר" ו"אסקר", קרית-ים.	עבודות :
1941-46	בניי "החברה לקרור ואספקה" בת"א ובחיפה. בניה בקיבוצים -	1936 דיזגנוף 175/א. עם אריה שרון.
	משמר השרון : "בית-ישראל", בית-הטבע ובית-תרבות.	1946 כיכר העיריה בחולון (פרס 1). עם בנימין צ'לנוב.
	בית-תרבות : אילון, עין שער, בית אלפא. מרחביה : חדר-אוכל.	1950 שיכון קצינים רח' הזית, התמר וכו', ת"א. הבינוי עם שלמה שא"ג.
	דירות : מולדת (מושב), רמת השופט, מזרע, בית אלפא, משמר השרון.	1951 ת' בנוי מרכז עכו (פרס 1).
	משמר-העמק : בנין המעבדות.	1953-64 בנין העיריה, חולון.
	פעוטונים, בתי ילדים ובתי ספר : הזרע, אביחיל, כפר-מסריק, עין- המפרץ, מרחביה, מעברות, המעפיל, שער-הגולן, מסילות, נגבה, בית אלפא, משמר השרון.	1955 ת' בינוי, רמת-אביב, ת"א (שיכון עממי). עם י" פרלשטיין.
1942	בית משפ' יצחקי/זקס, עתלית.	חדרי אוכל, קבוצות כינרת ויפעת.
1944	בית משפ' לבנשטיין, חיפה.	1956-60 רמת-אביב, ת"א : בתי-מגורים חד ודו-קומתיים ; מרכז-מסחרי (יכין) ; 'בית ברודצקי'.
	בית-דירות, מייליק-בורר, חיפה. מועדון הפועלים, חיפה.	1957 ת' בנוי, 'שיכון לדוגמא', רמת- אביב, ת"א. עם י" פרלשטיין.
	מועדון חיילים יהודיים, חיפה. קולנוע סיקלי, חיפה תחתית.	1961 רמת-אביב : בנין דירות רב-קומות (שיכון לדוגמא), רח' לבנון/ איינשטיין ; בית-הורים, רח' פיכמן. תוספת קומה. 1964
	בנין מועצת פועלי נהריה.	1962 חדר-אוכל, גבעת-ברנר.
1944-46	בית-ספר ובית-עם, יקנעם.	1964-73 ת' כללית כולל בתי מגורים ומרכז אזרחי נוה-שרת, ת"א.
1944-47	ת' בינוי קיבוצים : עמיעד, להבות ומצפה-ים.	1968 בית-הורים, רח' אינשטיין, ת"א.
1944-50	בית-ספר, עפולה.	כמו כן תכנן עבור משרד השיכון בנין דירות טיפוסי, 3-4 קומות על עמודים, שכדוגמתו נבנו מאות בכל רחבי הארץ (1960-67).
1945	בתי מגורים : משפ' לוי, משפ' גוטליב, חיפה, משפ' קרל בוק, זכרון-יעקב.	
	בית-כנסת ובית-עם, שדמות-דבורה.	גיתאי, מוניו
1945-50	מעון יום לילדי פליטים, "תורת-אמת", חיפה.	1909-1970
1946	ככר ווקופ, נתניה (פרס 1). בתי-דירות בחיפה : "מרכז", ברל, זילברברג ופלדמן.	אדריכל. יליד פולניה. השם המקורי וינראוב. חניך תנועת הנוער הציונית. למד נגרות ועיצוב פנים בבי"ס מקצועי בברלין. המשיך ב'באוהאוס' (1927-31). עבד במשרד מיז-ואן-דר-רו (1931-33). נמלט לשוויץ עם עליית הנאצים לשלטון. עלה לארץ בגיל 25 (1934) והשתקע בחיפה. עבד, עם אחרים, בעיצוב ביתנים ביריד המזרח בת"א (1934-6).
1946-48	בתי-מגורים : משפ' גולדנברג, משפ' בריצקי, קרית-חיים, משפ' בבר, חיפה.	שותף עם אל מנספלד (1938-58). עם קום המדינה כיהן שנה אחת (1948) כראש המחלקה לאדריכלות במסגרת צוות התכנון הפיזי בראשותו של אריה שרון. בהמשך (1949) צורף לסגל ההוראה של הטכניון, חיפה. נפטר בהיותו בן 61.
1946-57	בית "המשביר-המרכזי", חיפה.	עבודות מוניו גיתאי :
1946-59	השלמת בית-הכנסת הגדול, חיפה (אדריכל מקורי מקס לב).	1935-36 בתי-מגורים בקרית ביאליק : משפ' אלבר, משפ' פרנקשטיין, משפ' פינקוס, משפ' רובין/פרנקל, משפ' ויינרוב.
1947	בית ההסתדרות, הכרמל, חיפה (פרס 1).	קרית-אתא : משפ' ווייס.
1947-48	בית-עם. אולם תרבות ומופעים, קרית-חיים (פרס 1).	1936 ביתן ההתישבות ביריד המזרח, ת"א.
1947-49	בית-דירות, הוכפלד, חיפה.	עבודות מוניו גיתאי ואל מנספלד :
1947-50	שיכון עובדי "סולל-בונה", נווה שאנן, חיפה (פרס 1).	1937 בית משפ' נוימן, קרית מוצקין.
1947-57	בית-ספר, קרית-ביאליק.	1938 ביכ"נ ובית עם, קרית ביאליק (פרס 1).
1948-51	מועדון פועלים ובנק-הפועלים קרית-חיים.	בי"ס לבנות מזרחי.
1949	הצעה לקרית-הממשלה, ים (פרס 1).	1939 בית-העם ע"ש שמריהו לוי, כפר שמריהו (פרס 1).
1949-53	בית משפ' פרוייר, חיפה.	
	בי"ח "נעמן", ביח"ר פיניציה.	
1949-56	קרית עמל/טבעון : "בית המר" (משען), בית דואר, בית-ספר עממי, צרכניה.	
1950	חדר אוכל וקופ"ח, שבי-ציון.	
	היכל הבונים החופשים, חיפה.	
	בית דירות, סקר, חיפה.	
	מלון "ציון", חיפה.	

- 1950-52 משרדי סולל-בונה: קרית-חיים, עפולה, טבריה.
- 1950-53 שיכוני צבא קבע: קרית-ים. רח' צנובר וסטלה מאריס, חיפה.
- 1951 בית-עם, קרית-ביאליק.
בית חבר-הקבוצות, ת"א.
בית-דירות רח' שמשון, חיפה.
בית-דירות, אפרתי, הדר הכרמל, חיפה.
- 1952 שיכון עממי, נוה-שאנן, חיפה.
- 1953 בנק "איגוד", חיפה.
בית-עם, הר הכרמל, חיפה (פרס 1. לא בוצע).
- 1953-56 המכון למדעי היהדות, האוני' גבעת-רם.
- 1953-57 המכון הידרולאיקה, טכניון, חיפה.
בית-ספר תיכון קירת עמל/טבעון.
- 1956-59 מרכז אזרחי ובית-עם, קרית-עמל.
שיכונים: "חסכון לעולים", "גמיש", "מומחים", קרית-אליהו.
- 1958-59 שיכון לדוגמא רח' טאגור/איינשטיין, רמת-אביב, ת"א (בית מרובע 6 דירות).
עבודות מוניו גיתאי:
- 1959-60 שיכון "משכנות" ומועדון ההסתדרות, קרית-אליהו.
- 1960-70 תכנון מרכז וחנויות, קרית-מוצקין.
- 1961-63 בית-דירות, רב-קומות, גרינשטיין-בריל, חיפה.
- 1962-64 חדר-אוכל, כפר-מסריק.
כיכר ת"א ו"בית-המגדל", קרית-אליהו.
בנין משרדים ומסחר, "הכרמלית" חיפה.
- 1964-65 לשכת-המס, רח' המגינים, חיפה.
בית משפ' ברש, כרמליה, חיפה.
- 1964-66 מוסד-נוער עבריין, שפרעם (הפרס הגבוה בתחרות).
- פבל, חנן**
1909-1976
אדריכל. יליד גרמניה. למד ב-שטוטגארט אצל פאול בונאטץ (סיים 1934). עלה לארץ עם סיום לימודיו בגיל 25 (1934). גר בת"א. נמנה על צוות התכנון של מדינת ישראל (1948-53). המשיך במשרד הפנים ולאחר מכן, מ-1961, במשרד השיכון. פבל נפטר בהיותו בן 63.
עבודות:
- 1935-44 אולם, רמות-השבים; בית גב. ר' חוף הים, הרצליה;
בית ס', רמות-השבים.
- 1947 חזית הבניינים בכיכר מלכי-ישראל, בשיתוף עם דן טנאי ד"ק יסין (פרס 1 ופרס 4 בתחרות).
- Lavie, Yehuda**
לביא (לבינסון), יהודה ארנסט
1910-1998
אדריכל. יליד ברלין, גרמניה. למד במכללה הטכנית הגבוהה ברלין - שרלוטנבורג.
עלה לארץ עם סיום לימודיו בהיותו בן 24 (1934) וגר בחיפה. עבד במשרד האדריכלים יי ארל ויחזקאל זוהר (1902-60) ובמשרדו של האדריכל אלפרד גולדברג. המשיך במשרד ערבי (1938) בבירות אבל חזר לארץ, כעבור שנה, עם פרץ מלחמ"ע.
- ב-1939 זכה בפרס ראשון בתחרות לתכנון בנין ה-קק"ל, ברח' אלנבי בת"א (לא נבנה). ב-1940 עבר לירושלים ועבד כ-6 שנים במע"צ של ממשלת המנדט, בתכנון והקמת תחנות משטרה. מ-1946 התגורר בתל-אביב ועבד בעיריית פתח-תקוה בהכנת תכניות עיר ותכנון וביצוע מבני ציבור שונים. בתקופה זו עבד גם עם האדריכלית לוטה כהן. שימש כמנהל מדור הנגב בצוות התכנון הפיזי של מדינת ישראל, בראשות האדריכל אריה שרון (53-1949). במסגרת זו השתתף בהכנת תכנית מתאר ועיבוד תכניות מפורטות לשכונות א-ד בבאר-שבע. כמו כן השתתף בעריכת מספר מחקרים לקביעת תוואי כבישים וקביעת האתר לבנין העיר דימונה. בשנת 1954 הצטרף כשותף למשרד לוטה כהן (ע"ע), עד לפרישתה (1970). שותף עם האדריכל גדעון פיפר (ע"ע) מאז 1973. נפטר בגיל 88.
עבודות:
- 1953-4 תכנית בנין עיר לדימונה.
איזור התעשייה, מרכז מסחרי, ו-3 השכונות הראשונות בדימונה. כולל בנייני מגורים שונים עם אדר' מאיר צ'צ'יק.
בנייני מגורים שונים ומרכז רסקו בבאר-שבע.
עבודות בשיתוף עם לוטה כהן:
- 1954-56 בית-הורים, ראשון, רמת-חן (הרחבה 1963).
1955 ספרית העיר באר-שבע.
1962-63 בית-הורים אוסטרי, מרכז רמת-חן (תוספת קומה 1986. הרחבה 1989).
בנייני מגורים מסביב לככר-השושנים, מרכז רמת-חן.
טיפוסי בניינים שונים: רמת-חן, כפר - שמריהו, נתניה.
בית דר' הירש, כפר-שמריהו.
בית-הורים, בקעה, ירושלים.
בית-מגורים לזקנים, רח' בוסתנאי, ירושלים.
בית-מגורים ומכון לאו בק, ירושלים.
עבודות בשיתוף גדעון פיפר:
- 1976 מעון ורה סלומונס, כפר-סבא.
בית הורים, רח' יפו, ירושלים.
בית הורים, קרית-מנחם, ירושלים.
בתי מגורים, איזור השרון (15 יח').
בנין אגפא, אזור התעשייה, פ"ת.
מפעל "תגום", איזור התעשייה, נתניה.
מרכז-יום לקשיש, רמת-השרון.
בית-מגורים (דיור מוגן), רמת-השרון.
- Glikson, Arthur**
גליקסון, ארתור
1911-1966
אדריכל בעל שם בינ"ל בתחום תכנון עיר ואזור. יליד קינסבורג, גרמניה. למד אדריכלות בביה"ס הטכני שארלוטנבורג, ברלין (סיים 1935). עלה בגיל 27 (1938). חבר בצוות התכנון הפיסי של מדינת ישראל בראשות אריה שרון 53-1948. נפטר בהיותו בן 55.
- Miloslavsky, Israel Dan**
מילוסלבסקי, ישראל דן
1911-1988
מהנדס בנין ואדריכל. נולד באלכסנדריה, מצרים, למשפחת בילויים שעזבה את הארץ כדי לא להיות מגויסת לצבא

1979	משרדי המועצה איזורית, מעלה-יוסף.
1980-81	בי"ס מקיף.
	שיקום: העיר העתיקה, ביכ"נ הארי הספרדי, ביכ"נ 'אבוהב'.
	מרכז מורשת-ספרד.
1982	משרדי דיור-לעולה.
1983	הלשכה לשיקום נכים, חיפה.
1984	משרדי מקורות, ראש-פינה.
	אולם כדור-יד, בב"ס רמו, נהריה.
1986	מרכז ביצוע חברת-החשמל.
	שיפוץ קבר יתרו.
1987	מתנ"ס גויליס.
1988	בית-מדרש קבר רשב"י, מירון.
	בית-כנסת, כלנית.

Meirovitch, Zvi

מאירוביץ, צבי

1911-1974	צייר. יליד קורסנו, פולין. למד ציור באקדמיה של ברלין (1929-34) אצל קרל הופר. התקיים מצויר כרזות לסרטי קולנוע. המשיך באותו תחום גם לאחר שעלה ארצה בהיותו בן 23 (1934). ב-1948 נמנה עם 15 האמנים, מייסדי קבוצת 'אפקים חדשים'. באותה שנה נישא לסופרת יהודית הנדל.
	פרס דיזנגוף (1951). בהיותו בן 44 (1955) פנה לראשונה לעבר ההפשטה. זכה פעמיים ב פרס דיזנגוף (1961,1981).
	הוצג ב בינאלה בסאו פאולו (1953) וב בינאלה בונציה (1956, 1958 ו-1962). נפטר בהיותו בן 63. לאחר מותו התקיימה תערוכה של עבודותיו במוזיאון ישראל (1976).

Wexler, Jacob

וכסלר, יעקב

1912-1995	צייר. יליד ליבאו, לאטביה. למד בב"ס לאמנות בהמבורג, גרמניה (1929-33). עלה בהיותו בן 23 (1935) והשתקע בחיפה. חבר באגודת הציירים (1940). זכה במספר פרסים: פרס דיזנגוף מטעם עיריית ת"א (1941), פרס מטעם הסוכנות היהודית ופרס אגודת הציירים (1943). פרס ע"ש שטרוק מטעם עיריית חיפה (1944).
	בחודשי הקיץ 8-1945 צייר בצפת - לעתים ביחד עם הצייר פנחס מאירוביץ, גם הוא תושב חיפה. שרת בצה"ל (9-1948). חבר קבוצת 'אפקים חדשים' מ-1948. לאחר שחרורו מהצבא גר זמן קצר ברחובות וכעבור שנה עבר לת"א (1950). מכאן ואילך נהיו תמונותיו מופשטות יותר. משנת 1965 שימש כמורה ומנהל המכון לאמנות ע"ש אבני בת"א. תערוכות עיקריות: מוזיאון ת"א, ביתן הלנה רובינשטיין (1969). השתתף בבינאלה בסאו פאולו בשנת 1961, 1953.

Kiwe, Haim

קיווה, חיים

1912-1983	צייר. יליד דולטוב, גרמניה. בוגר ביה"ס הריאלי בברלין וחבר "החלוץ" (1929). עלה בהיותו בן 22 (1934) והצטרף לקיבוץ נען. כעבור שנתיים (1936) החל לצייר בכוחות עצמו. שרת בדרגת מ"פ (סרן) בחטיבת גבעתי (1947-8).
	השתלם בפאריז (1951). עם שובו הצטרף לקבוצת 'אופקים חדשים' (1953). ניהל את הקורסים השנתיים לציור

הטורקי, סיים לימודיו התיכוניים בביה"ס הצרפתי באלכסנדריה. למד הנדסת בנין ואדריכלות באוני גנט בלגיה (סיים 1933). בהמשך עבד כשנתיים במתמחה במשרד בבלגיה.

עלה לארץ בגיל 24 (1935). כאן פתח משרד בתל-אביב ביחד עם חברים, ובנה מספר בתי דירות וכן וילות ברמת-גן. כעבור שנתיים נתקבל למע"צ של ממשלת המנדט. במסגרת זו תכנן את משטרת צפת כולל פיקוח על הביצוע (1937-38). בהמשך הצטרף ל"סולל בונה". בשנות מלחמ"ע שימש מהנדס ביצוע של שדות התעופה בלבנון וכביש חלב דמשק. ב-1944 פתח משרד עצמאי בצפת והחל במספר פרויקטים פרטיים ביניהם וילות, מפעלי תעשייה ובתי-מלון.

במלחמת השחרור מונה כאחראי על הביצורים מטעם ארגוני ה'הגנה' ו'מגיני צפת'. כמו כן בנה מודל מסבון של כל העיר צפת על-מנת לאפשר לאנשי הפלמ"ח לתכנן ולבצע את שחרור העיר. לאחר מלחמת השחרור חידש את פעילות המשרד. משנת 1968 הצטרף למשרד בנו אורי מילוסלבסקי (נולד בצפת ב-1942, סיים לימודיו בטכניון ב-1968). מילוסלבסקי נפטר בהיותו בן 77.

עבודות בצפת, אם לא צויין אחרת:

1950	בית-הבראה, הגושרים.
1956	מפעל קפה נמס.
	אכסניית-נוער.
1957	מצפה ביריה.
	קרית-ההסתדרות.

1958	בית-קפה "מצודה".
1959	בית-ספר, יסוד-המעלה.

	בית-עם, מירון.
1960	חוות-סוסים, ורד-הגליל.

פנסיון רוקנשטיין, הר-כנען.

1961 מלון 'רימונים'.

1962	יער-קדושים, ירושלים.
1963	קפה-ומסעדה, ראש-הנקרה.
1964-68	בית-הבראה גני-גריסינגר.
1965	שכונת וילות 'הכשרת-הישוב'.
1966	מועצה-מקומית, יסוד-המעלה.
1967	שכונת 'מעלה-כנען'.
	רכבל, ראש-הנקרה.
1968	בית-הפועל.
1969	שיקום מבצר ביריה.
1970	משרד ועד מועצת מירון.
	מלון 'קיסר', אילת.
	נווה-אטיב.

1971	מצפה-רמון.
1972	בנק-הפועלים, עכו.
1973	מרכז-קליטה, טבריה.
1974-75	בי"ח צפת: מח' גריאטריה ושחפץ.

משרדי הסוכנות.

1976	בי"ס עין-אל-אסאד.
------	-------------------

בי"ס ביריה.

1977-78	ככר-המגינים.
---------	--------------

בנין מועצה איזורית, מבואות-חרמון.

בי"ס מקיף ובי"ס ב', מג'אר. בי"ס חמד-מירון. אולם מופעים, בית-שאן (פרס 1).

1975	בית צרפת, האוני' העברית, הר-הצופים. תכנית ליבוש חוף הים, חיפה. בית-חולים, נהריה.	ולרישום של ההתיישבות העובדת (9-1954). חזר לפאריז (1959-63).
1975-89	תכנית מריטיים, בת-גלים. תכנית בינוי רכס ומדרון, חיפה. תערוכת עבודות: ציריך, שויץ.	פרס ראשון בתערוכה קבוצתית בסלון לאמנות חדישה בפאריז (1962), לימד במכון "אבני" (6-1964). פרס בפסטיבל הבין-לאומי לציור בקאן (1969). עבר לציור מופשט כעבור מספר שנים (1974) נערכה תערוכה מקפת של יצירותיו במוזיאון ת"א. הוזמן ללמד ב"בצלאל" (1878-1983). קיווה נפטר בהיותו בן 71.
1979	תחנת דלק "סונול", נווה-שאנן, חיפה. גן-ילדים, שער-העליה, חיפה. רובע מגורים, אור-יהודה.	מנספלד, אל (אלפרד) Mansfeld, Al (Alfred) 1912-2004
	בתי מגורים נמוכים, הכרמל הצרפתי, חיפה. בנייני משרדיים לבתי הזיקוק, אשדוד. מרכז בן דתי בסיני. תחנת דלק "סונול", חיפה. מגדלי מגורים, הכרמל הצרפתי, חיפה. מחסן מרכזי, טכניון חיפה. תכנית לבינוי חוף-התכלת, הרצליה. בית-כנסת ברח' התשבי, חיפה. תכנית שיקום מרכז הר-הכרמל, חיפה. יחידות דיור, נצרת-עילית. תכנית בינוי, גבעת-טל. מרכז קניות ומגורים, כרמיאל. היכל הבונים החופשיים, חיפה. שיפוץ מפעל "פיברגלס", חיפה. תכנית לבינוי רמת-אלון, חיפה. תכנית בינוי לנהריה.	אדריכל. יליד פיטרסבורג, רוסיה. עבר לגרמניה עם הוריו והתחנך בברלין. בוגר תיכון ריאלי. החל ללמוד אדריכלות במכללה הטכנית ברלין שרלוטנבורג (3-1931) ואצל אוגוסט פרה (ע"ע) ב"אקול ספסיאלי" בפאריז (5-1933). עלה לארץ, בתום לימודיו, בגיל 23 (1935). עבד עם מוניו גיתאי-וינראוב בהקמת ביתני תערוכת "יריד המזרח" בת"א (1936). שותף עם גיתאי-וינראוב (58-1938). בשנות מלחמ"ע עבדו זמן קצר בתכנון מחנות לצבא הבריטי. שרת כקצין במלחמת הקוממיות (9-1948). מתכנן איזור הצפון במסגרת צוות התכנון הפיזי של מדינת ישראל בראשות האדריכל אריה שרון (1949). מרצה בטכניון חיפה (מ-1952 ואילך). חתן פרס ישראל לארכיטקטורה (1966). עבודות: 1938-57 ע"ע מוניה גתאי. עבודות ותערוכות (אל מנספלד):
1980	מרכז קניות ומגורים, כרמיאל. היכל הבונים החופשיים, חיפה. שיפוץ מפעל "פיברגלס", חיפה. תכנית לבינוי רמת-אלון, חיפה. תכנית בינוי לנהריה.	1958 בית-מנספלד, חיפה. חדר-האוכל, קיבוץ הזורע. בית-בורוביץ, הטכניון חיפה.
1981	מחסן מרכזי, טכניון חיפה.	1959 א"ק "ציון", א"ק "ירושלים". עם אדר' הפנים דורה גד.
1985	תכנית לבינוי חוף-התכלת, הרצליה. בית-כנסת ברח' התשבי, חיפה. תכנית שיקום מרכז הר-הכרמל, חיפה. יחידות דיור, נצרת-עילית. תכנית בינוי, גבעת-טל. מרכז קניות ומגורים, כרמיאל. היכל הבונים החופשיים, חיפה. שיפוץ מפעל "פיברגלס", חיפה. תכנית לבינוי רמת-אלון, חיפה. תכנית בינוי לנהריה.	1959-89 מוזיאון ישראל, ירושלים. (פרס 1). שלב א' עד 1965. המשך עד 1989. עם אדר' הפנים דורה גד. אוני' ניגריה אוססקה (בוצע חלקית). כיכר מסחרית בקרית-אליעזר, חיפה (פרס 1. לא בוצע).
1986	תכנית שיקום מרכז הר-הכרמל, חיפה. יחידות דיור, נצרת-עילית. תכנית בינוי, גבעת-טל. מרכז קניות ומגורים, כרמיאל. היכל הבונים החופשיים, חיפה. שיפוץ מפעל "פיברגלס", חיפה. תכנית לבינוי רמת-אלון, חיפה. תכנית בינוי לנהריה.	1963 בית-הנתיבות לוד (פרס 1. לא בוצע). עם דני חבקין. תערוכת יחיד במוזיאון חיפה (ארכיטקטורה). בית אבא חושי, נווה-שאנן, חיפה. בית-העירייה בירושלים (פרס 1. לא בוצע). עם דני חבקין.
1987	מרכז קניות ומגורים, כרמיאל. היכל הבונים החופשיים, חיפה. שיפוץ מפעל "פיברגלס", חיפה. תכנית לבינוי רמת-אלון, חיפה. תכנית בינוי לנהריה.	1963-65 בית-העירייה בירושלים (פרס 1. לא בוצע). עם דני חבקין. אודיטוריום, הר-הכרמל, חיפה. תערוכת עבודות, בצלאל, ירושלים.
1988	הבנין לחינוך קדם אקדמאי, טכניון חיפה. יחידות דיור, כרמיאל. קבוצת מגורים, רמת-אלון. מרכז לעיוור, צפת. תערוכת עבודות: 'מנספלד וחבריו', טכניון, חיפה. יזרעאליה מזרח. תכנית שיקום ואדי ניסנאס, חיפה. תכנית בינוי, ראש-העין. המוזיאון היפני, חיפה. אתר הנצחה, כרמיאל. תערוכת "הסטרוקטורליזם בארכיטקטורה" בטכניון, חיפה.	1966 תערוכה נודדת של מספר עבודות: ברלין, מינכן והנובר. שיכון יזרעליה מערב. 1971-73 תכנון רמת-הדר שלב ב' (פרס 1. לא בוצע). 1974 הצעה רעיונית לתכנון סביבת המגורים (פרס 1). עם דני גת.
1988-90	תכנית שיקום ואדי ניסנאס, חיפה. תכנית בינוי, ראש-העין. המוזיאון היפני, חיפה. אתר הנצחה, כרמיאל. תערוכת "הסטרוקטורליזם בארכיטקטורה" בטכניון, חיפה.	
	שנברגר, יוסף Shenberger, Joseph 1912-1982	
	אדריכל. יליד פרנקפורט, גרמניה. בוגר המכללה הטכנית דארמשטאט (1934). עלה בהיותו בן 24 (1936) והשתקע בירושלים. תחילה עבד במע"צ של ממשלת המנדט ולאחר מכן בסוכנות היהודית במחלקה לפיתוח ירושלים. זמן מה לאחר קום המדינה פתח משרד עצמאי. מרבית עבודותיו בוצעו עבור הקהילה הדתית בירושלים. נפטר בהיותו בן 70.	
	* *	
	הצעה רעיונית ל"בנה-ביתך" (פרס 1). רובע מגורים, שער-עליה, חיפה. עם דני חבקין.	1974-78